

Täysistunto

Torstai 9.6.2022 klo 15.59—18.32

Täysistunto alkoi klo 15.59. Täysistunto päättyi klo 18.32.

Puhetta johti toinen varapuhemies Juho Eerola (15.59—18.32).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
ulkoministeri Pekka Haavisto
työministeri Tuula Haatainen
kuntaministeri Sirpa Paatero
puolustusministeri Antti Kaikkonen
pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen
liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
opetusministeri Li Andersson
ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo
sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen
perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla oleville ministereille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Jotta tähän kyselytuntiin saadaan sisällytettyä mahdollisimman monta kysyjää, on toivottavaa, että kysymys kattaa kerrallaan vain yhden kysymyksen, joka kohdistuu vain yhdelle ministerille.

Välihuutoja ajatellen pyydän huomioimaan, etteivät ne häiritse varsinaista keskustelua.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys lastensuojelun tilanteesta (Sanna Antikainen ps)

Suullinen kysymys SKT 118/2022 vp

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt lähdetään. — Edustaja Antikainen.

Keskustelu

16.01 Sanna Antikainen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Lastensuojelun tilanne on hälyttävä. Apua tarvitsevien lasten ja nuorten määrä on jatkuvassa kasvussa. Lastensuojelun resurssipula, lainsäädännön toimimattomuus ja muut järjestelmän heikkoudet voivat johtaa peruuttamattomiin tragedioihin. Koko Suomea vuonna 2012 järkyttänyt viattoman lapsen hengen vaatinut tapaus osoitti, kuinka helposti lapsi voi pudota yhteiskunnan turva-verkkojen läpi traagisin seurauksin. Myös Koskelan teinimurhan uhriksi joutunut poika oli lastensuojelun asiakas.

Viime kyselytunnilla ministeri Lindén kertoi, että hallitus on aloittamassa lastensuojelulain uudistuksen. Kolme päivää sitten saimme kuitenkin lukea uutisen, että lastensuojelulain uudistuspaketti ei etenekään syksyllä eduskuntaan. Ministeri Lindén, lastensuojelun heikko tilanne on johtanut Suomessa lasten kuolemiin. [Puhemies koputtaa] Miten voi olla, että ministeriössä ei ole osoitettu tarvittavia resursseja epäkohtien korjaamiseksi ja lasten turvallisuuden takaamiseksi?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Muistutan sekä edustajia että ministereitä, että se on se minuutti, missä ajassa kysymys ja vastaus annetaan. — Ministeri Lindén näyttää esimerkkiä.

16.02 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkamme todellakin sitä viime kyselytunnilla alkanutta keskustelua, josta totesin itse silloin, että hyvin mielelläni tästä asiasta keskustelen.

Suomessa on tällä hetkellä 38 000 lasta, jotka ovat lastensuojelun avohuollon toimenpiteiden kohteena, ja kodin ulkopuolelle sijoitettuja on noin puolet siitä, noin 17 000. Määrät eivät ole viime vuonna nousseet edellisestä vuodesta, mutta pitkän aikakauden määrän nousuhan on ollut todella huolestuttava. Olen kysyjän kanssa täysin samaa mieltä siitä, että tässä on kysymys kaikkein haavoittuvimmista ryhmistä, mitä meidän yhteiskunnassa on.

Kun viimeksi totesin, että aloitamme lastensuojelulain kokonaisuudistuksen, se perustui juuri siihen arvioon ja pitkälti myös niihin keskusteluihin, joita käytiin lapsiasiavaltuutetun kanssa. Lastensuojelulakia on Suomessa paikattu lähes joka vuosi jollakin pienellä osittaisuudistuksella. Alun perin oli tarkoitus tehdä kaksi tällaista osittaisuudistusta, joista toinen on tehty — tämä avohuollon mitoituksen tiukentaminen, [Puhemies koputtaa] jolloin yhdellä sosiaalityöntekijällä on vähemmän lapsia huollettavana — mutta ratkaisumme on, että uudistetaan koko laki.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt pyydän niitä edustajia, jotka tästä aihealueesta haluavat esittää lisäkysymyksiä, nousemaan seisomaan ja painamaan sitä V-painiketta. — Edustaja Antikainen jatkaa.

16.03 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Keskeinen osa lastensuojelua on puuttua lasten ja nuorten harjoittamaan väkivaltaan. Tilasto-

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

keskuksen mukaan alle 15-vuotiaiden tekemien pahoinpitelyjen määrä kasvoi vuodesta 2020 vuoteen 2021 noin 23 prosenttia. Viime vuonna pahoinpitelyistä epäiltyjä alle 15-vuotiaita nuoria oli noin 2 200. Alle 15-vuotiaiden pahoinpitelijöiden uhreista noin 850 oli 7—12-vuotiaita, 940 oli 13—17-vuotiaita ja 450 täysi-ikäisiä. Tilastojen mukaan epäiltyjen määrä on kasvanut 2000-luvulla jopa melkein joka vuosi. Yli 22 prosenttia epäillyistä oli ulkomaalaistaustaisia, ja ulkomaalaistaustaisten epäiltyjen määrä kasvoi samana aikana noin 30 prosenttia. [Puhemies: Ja kysymys!] Ministeri Lindén, näettekö te, että lastensuojelun pitäisi nykyistä tehokkaammin puuttua nuorten väkivaltaan [Puhemies koputtaa] yhdessä poliisin kanssa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Lindén, olkaa hyvä.

16.05 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka kysymys meni ehkä enemmänkin oikeusministeriön tai osin sisäministeriön hallinnonalalle, niin minusta nämä luvut, jotka kerroitte, kertovat siitä erittäin vakavasta tilanteesta, mikä meillä on. Ja olen aivan yhtä huolissani kuin te, kysyjä, tästä asiasta.

Minulle se kertoo siitä, että meidän yhteiskunnassa on tällä hetkellä erittäin paljon semmoisia ongelmia. Vanhemmuus on varmasti monella tavalla hakusessa, yhteiskunnan nuoriin kohdistamat paineet, erilaiset sosiaalisen median kautta tulevat vääränlaiset mallit, kaikki nämä, vaikuttavat tilanteeseen. Meillä vanhempina ja yhteiskuntana on velvollisuus puuttua näihin — niin ohjaavalla, rakastavalla tavalla kuin tarvittaessa sitten tietyssä tilanteessa vähän voimakkaammallakin otteella.

Olen ymmärtääkseni näistä asioista aika pitkälti kanssanne samaa mieltä, ja nimenomaan haluamme puuttua näihin ongelmiin ja ratkoa niitä. Pitkältihän palvelujärjestelmä on tällä hetkellä kuntien vastuulla. Meillä on käytössä lähinnä lainsäädäntö ja rahoitus. Molempiin on tällä hetkellä panostettu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juvonen.

16.06 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Henkilöstöpula on todellinen, suuri ongelma lastensuojelussa. Pari vuotta sitten Keravan kaupunki Uudellamaalla kyllästyi tähän tilanteeseen ja päätti korottaa sosiaalityöntekijöiden palkkaa, jotta heitä saatiin alalle. Korotus oli yli 400 euroa. Kysyisinkin teiltä: millä tavalla houkutellaan sosiaalityöntekijöitä ja sosionomeja lastensuojelun työkentälle? Työ on raskasta niin henkisesti kuin myös fyysisesti, joutuu painiskelemaan vakavien ja suurien ongelmien kanssa. Näettekö, että palkka on se, jolla voidaan houkutella?

Entä sitten kelpoisuudet? Missä vaiheessa Suomessa ollaan siinä tilanteessa, että myös sosionomi olisi valmis ja kelpoinen työskentelemään siellä lastensuojelussa? Tällä hetkellä lähän laki määrittelee tarkasti, mitä tehtäviä voi itse kukin tehdä, mutta siinä tilanteessa, kun pula on suuri, kyllä kaikki työntekijät tulisi ottaa [Puhemies koputtaa] sinne kentälle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Lindén.

16.07 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä yhä enemmän uutiset kertovat työvoimapulasta hyvin monella alalla, ja lastensuojelu on nyt tietysti meillä keskustelun kohteena tässä. Näin juuri tilaston,

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

jonka mukaan prosentuaalisesti suurin vaje meillä on pätevistä sosiaalityöntekijöistä. Lukumääräisesti suurempi vaje on luonnollisesti lähihoitajista, koska he ovat erittäin suuri ryhmä, mutta suhteellisesti suurin oli sosiaalityöntekijöistä. Erittäin vaativaa työtä, ja tiedän, että palkkataso ei ole korkea. En lähde tässä nyt ottamaan kantaa näihin palkkakysymyksiin — tiedätte, kuinka vaativia asioita ne siellä työmarkkinoilla ovat. Mutta kaikki se, mitä voidaan tehdä koulutuksellisesti, työn kehittämällä, työyhteisössä kuormaa vähentämällä, mistä tuo esimerkkini edellisessä vastauksessa kertoo — me vähennämme esimerkiksi lastensuojelun sosiaalityöntekijän vastuulla olevien lasten lukumäärää — mahdollistaa sitä, että työ voidaan tehdä paremmin, ja se omalta osaltaan lisää sitten työn houkuttelevuutta. Mutta erittäin suuri haaste meillä on.

Täällä on kysytty uupumisesta. On kerrottu, että tuomarit [Puhemies koputtaa] ovat uupuneita, poliisit, opettajat, sosiaalityöntekijät, [Puhemies: Näin!] hoitajat, kaikki, ovat uupuneita. Meillä on kyllä [Puhemies: Aika on täyttynyt!] joku suuri ongelma nyt tässä yhteiskunnassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraava kysymys, edustaja Elomaa.

16.08 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lastensuojelun tilanne on todella hälyttävä. On selvää, ettei nykyjärjestelmä toimi ja kykene takaamaan kaikille lapsille ja nuorille hyvää elämää. Yksityisten toimijoiden voitontavoittelun yhteensovittaminen lasten oikeuksien toteutumisen kanssa tuntuu olevan haastavaa, eikä valvontakaan oikein pelaa. Tässäkään asiassa ennaltaehkäisy merkitystä ei voi unohtaa, se on tärkeää. On aivan keskeistä panostaa perheiden hyvinvointiin, koska se heijastuu lasten elämään. Kysyn asianomaiselta ministeriltä: mitä toimia hallitus tekee lapsiperheiden taloudellisen toimeentulon parantamiseksi ja yleisen hyvinvoinnin lisäämiseksi? Tämä on juuri nyt erityisen tärkeää, kun elämme vaikeita aikoja ja elämisen menot kasvavat jyrkästi muun muassa ruoan ja energian hinnannousun myötä. Huostaanottojen jatkuva kasvu, se kertoo karvasta kieltä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Sarkkinen.

16.09 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä laaja-alainen hintojen nousu näkyy nyt kaikkien suomalaisten elämässä, mutta erityisen paljon se näkyy monen lapsiperheen elämässä, kun lapsiperheessä ruokaan menee iso määrä rahaa, [Mika Niikko: Mitä pitäisi tehdä?] liikkumiseen menee iso määrä rahaa ja kiinteisiin kuluihin, asumiseen ja muuhun menee rahaa. Ja me kaikki maksamme nyt näitä Putinin hintoja, valitettavasti.

Hallitus on tehnyt päätöksiä, joilla pyritään lievittämään hintojen nousun vaikutusta ihmisten elämään. Olemme eduskunnassa juuri tällä viikolla käsitelleet esitystä kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien ylimääräisestä korotuksesta. Se auttaa myös joitakin lapsiperheitä. Sen lisäksi hallitus on esimerkiksi päättänyt polttoaineiden jakeluvelvoitteen alentamisesta [Mika Niikon välihuuto] ja liikkumiskustannuksia pyritään tukemaan matkakorvauksia korottamalla työssäkäyville. Mutta on selvää, että jos tämä laaja-alainen hintojen nousu jatkuu, niin lisätoimia varmaankin tarvitaan. Mielestäni on erittäin tärkeää, [Puhemies koputtaa] että lisätoimia kohdistetaan erityisesti pienituloisille suomalaisille [Puhemies: Aika on täyttynyt!] ja pienituloisille lapsiperheille.

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Niikko.

16.11 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy hivenen oikaista ministeri Sarkkisen perusteluja siitä, että hallitus olisi tehnyt jotain lapsiperheiden hyväksi. [Vasemmalta: Oho!]

Ensinnäkin tämä jakeluvelvoite koskee kolmea kuukautta ammattiliikennettä. Se ei hyödytä perheitä juuri millään tavalla. Hallitus on esimerkiksi vähävaraisille perheille antamassa perustoimeentulotukeen 3,5 prosentin korotukset, ja kun tiedetään, että pelkästään elintarvikkeiden hinnat nousevat vuoden aikana noin 11 prosenttia, niin miten se auttaa köyhiä lapsiperheitä? Meillä on joidenkin arvioiden mukaan noin 150 000 lasta, jotka elävät köyhyudessa, ja hallituksen toimenpiteet eivät oikeasti näy siellä, missä köyhät entisestään köyhtyvät lisää.

Kysynkin hallitukselta: miksi ette esimerkiksi voi väliaikaisesti poistaa arvonlisäveroa elintarvikkeista, kuten monessa muussa maassa — joihin olitte lapioineet tukipaketin kautta rahaa — on tehty? Miksi te ette aja suomalaisen kansalaisen etua antamalla edes edullista ruokaa heille hetkeksi?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Andersson.

16.12 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri ei ole täällä paikalla — hän pystyisi suoraan vastaamaan näihin arvonlisäveroon liittyviin kysymyksiin.

Mutta mitä tulee niihin toimenpiteisiin ja päätöksiin, mitä hallitus on tehnyt lapsiperheiden ja lasten ja nuorten eteen, niin me olemme tehneet myöskin muita hyvin merkittäviä päätöksiä tällä hallituskaudella näiden sosiaaliturvaan liittyvien päätösten lisäksi. Esimerkiksi toisen asteen tekeminen kokonaan maksuttomaksi kaikille niille nuorille, jotka opiskelevat lukioissa tai ammatillisissa oppilaitoksissa, oli erittäin merkittävä päätös suomalaisten lapsiperheiden ja nuorten taloudellisen tilanteen parantamiseksi. Sen lisäksi hallitus on käyttänyt jo aikaisemmin... Jo ennen hintojen nousua haluttiin tehdä päätös, jolla me alennettiin varhaiskasvatuksen maksuja 70 miljoonalla eurolla — sekin erittäin merkittävä päätös, joka auttaa monissa suomalaisissa lapsiperheissä, myöskin monilapsisissa perheissä. Tämän lisäksi yksi tämän hallituskauden kärkihankkeita nuorten osalta on Suomen malli, se, että turvataan maksuttomia harrastuksia [Puhemies koputtaa] suomalaisille nuorille — sekin tärkeä päätös [Puhemies: Ja minuutti on nyt mennyt!] nuorten oikeuksien kannalta. [Mika Niikko: Te ette ymmärrä kokonaisuutta!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Heinonen.

16.13 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Juvonen nosti esille henkilöstöpulan. Henkilöstöpula ei vaivaa, arvoisa hallitus, vain lastensuojelua. Vanhuspalveluiden työvoimapula uhkaa jo kesällä kriisiytyä entisestään.

Hallituspuolueiden, erityisesti sosiaalidemokraattien, keskeinen vaalilupaus oli laittaa vanhustenhoito kuntoon hoitajamitoituksen kautta. Tämä teidän keskeinen vaalilupausenne ei ole, arvon sosiaalidemokraatit, toteutumassa. 80 prosenttia vanhusten hoivayksiköistä kertoo, että he eivät tule pääsemään tähän 0,7:n hoitajamitoitukseen. Jyväskylä vähentää tehostetun palveluasumisen paikkoja, hoitoyksiköitä suljetaan. Tämä kesä on histo-

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

rian vaikein, sanotaan vanhustenhoidosta. Hoitajamitoitus on kriisiyttämässä vanhusten hoitoa, ja ensi kevääseen tarvitaan, ministeri Lindén, 7 500 hoitajaa lisää plus sijaiset. [Puhemies koputtaa] Kysyn teiltä, ministeri Lindén: miksi ette ole tehneet sitä, minkä ikäihmisille ja vanhustenhoidolle lupasitte?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministeri Lindén.

16.14 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuo luvut, joita edustaja äsken luutteli, ovat totta. [Timo Heinonen: Hyvä!] Kysymys on siitä, että meiltä puuttuu tällä hetkellä siihen tarpeeseen ja työpaikkojen määrään nähden henkilökuntaa arviolta 7 000—10 000.

Tiedän, että tämä ei ole nyt vastaus tähän kysymykseen, mutta katsoin juuri vähän satuman kautta käsiini tullutta lehtileikettä. Tässä samassa salissa 26.10. vuonna 2000 käytiin keskustelua tästä aiheesta, jolloin keskustelussa todettiin, että 10 000 hoitajaa puuttuu, tarvitaan heti 10 000 lisää. Keskusteluun osallistui niin Hannes Manninen, Pirkko Pelto kuin Pirjo-Riitta Antvuori ja niin edelleen. [Toimi Kankaanniemi: Lipposen hallitus!] Mainitsen tämän vain sen takia, että tämä ongelma näyttää krooniselta. Meillä on kuitenkin enemmän hoitajia tällä hetkellä kuin meillä on koskaan ollut, niin vanhustenhuollossa kuin terveydenhuollossa, mutta meillä on syntynyt työpaikkoja niin julkishallinnon päätösten kuin sitten markkinataloudessa hyvin pitkään nousseen talouden kehityksen seurauksena, ja meillä vaje on 10 000. Silloin meillä täytyy tehdä lisää koulutusta, [Puhemies koputtaa] lisää houkuttelua työpaikkoihin, lisää työnkiertoa, työnjakoa, kaikkia näitä. [Timo Heinonen: Ei se onnistu vuodessa! — Perussuomalaisten ryhmästä: Lisää rahaa!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ei lisää aikaa kuitenkaan. — Edustaja Essayah.

16.15 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Myöskin lastensuojelussa on henkilöstöpula, ja tietysti tämä uusi mitoitus on sinällensä tarpeellinen, mutta ei se tuo lastensuojeluun yhtään lisää henkilökuntaa. Tällä hetkellä erityisesti näissä haastavissa lastensuojelutilanteissa on se ongelma, että väsyneinä työntekijöille voi tulla virheitä, voi tulla väärinarviointia tilanteessa, jossa esimerkiksi joudutaan rajoittamaan lasta. Olisinkin kysynyt ministeriltä: Nyt kun lastensuojelulakiin ei olla tekemässä uudistusta, niin millä tavalla meillä tulevaisuudessa pystytään varmistamaan se, että meillä ensinnäkin on riittävästi lastensuojelussa henkilökuntaa, ja toiseksi, että meillä lainsäädäntö on sellaista, että sen avulla voidaan auttaa lapsia, voidaan auttaa niissä haastavissa tilanteissa, että he eivät ole itsellensä ja muille ihmisille vaaraksi? Millä tavalla lastensuojelulakia tullaan muuttamaan, että näitä rajoitustoimenpiteitä voidaan tehdä [Puhemies koputtaa] tarpeellisilla keinoilla?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Lindén.

16.17 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaamme tavallaan ensimmäiseen kysymykseen: pitäisikö meidän lastensuojelulakia uudistaa joka vuosi jonkun tietyn pykälän osalta, vai täytyisikö tehdä kokonaisuudistus? Kun tästä asiasta keskustelin lapsiasiavaltuutetun kanssa, hän oli sitä mieltä, että laittamalla paikkaa paikan päälle me emme pysty näitä vaikeita ongelmia ratkaisemaan. Pit-

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

kälti tämä keskustelu, toki laajempaankin asiantuntemukseen tukeutuen, johti siihen, että olemme käynnistämässä tätä lain kokonaisuudistusta.

Mutta niin kuin sanottu, ytimessä on tällä hetkellä riittävän henkilöstön saatavuus, niin tällä alalla kuin aiemmin luettelemallani monella muulla alalla, minkä me kaikki tiedämme. Tämä on tällä hetkellä suomalaisen yhteiskunnan suurimpia haasteita, on sitten kysymys yksityisistä palveluista, julkisista palveluista, miten me saamme riittävästi henkilökuntaa. Meillä on uusi rakenteellinen tilanne. Meillä on nyt — vaikka puhumme lastensuojelusta, niin äsken puhuimme vanhustenhuollosta — enemmän huollettavia kuin koskaan, työmarkkinoille tulevat pienemmät ikäluokat kuin koskaan. Meidän täytyy löytää uusia tapoja tehdä tätä työtä ja jossain määrin sitten myös käyttää ulkopuolelta tulevaa työvoimaa, [Puhemies koputtaa] mieluummin koulutettua kuin kouluttamatonta, tietenkin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kontula.

16.18 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime vuosikymmeninä lastensuojelutarpeen kasvu on painottunut erityisesti teini-ikäisiin, mikä kertoo siitä, että kysymys ei ole vain perheistä vaan myös yhteiskunnasta. Sellaiset trendit kuin että nuoruuteen kuuluvalla etsinnällä on entistä vähemmän tilaa, että merkityksettömyyden kasvu on yleistynyt ja että tulevaisuus koetaan epävarmaksi globaalien kriisien ja järjestelmän uskottavuuden näkökulmasta, ovat kaikki laajempia yhteiskunnallisia kysymyksiä kuin vain yhden perheen, saati yhden lapsen, kysymyksiä.

Lastensuojelu on viimeinen puolustuslinja. Kun kaikki muut lähtevät, ne työntekijät jäävät suojelemaan meidän yhteiskunnan heikompia. He jatkavat, kun kaikki muut luovuttavat. He työskentelevät ympäristössä, jossa rikokset, päihteet ja väkivalta ovat usein arkipäivää. Lastensuojelun syliin kaatuvat tästä syystä myös laiminlyönnit muissa palvelujärjestelmissä, esimerkiksi päihdehuollossa. Me kaikki ollaan vastuussa, mutta esittäisin asianomaisen ministerin vastattavaksi: [Puhemies koputtaa] mitä hallitus voisi tälle asialle vielä tehdä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Lindén.

16.19 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kontula esitti kysymyksen, johon omalla tavallaan vastasi puolitoista viikkoa sitten samasta kaupungista kotoisin oleva lastenpsykiatrian ylilääkäri Riittakerttu Kaltiala, kun järjestin lasten ja nuorten mielenterveyttä käsittelevän pyöreän pöydän tilaisuuden. Hän luetteli niitä yhteiskunnallisia muutoksia, joita tässä tapahtuu, jotka eivät todellakaan ole aina palvelujärjestelmästä johtuvia vaan juuri noista samoista asioista. Yksi, mikä siinä minulle jäi erityisesti mieleen, oli tietysti se, että monella tavalla vanhemmuus on kateissa — mitä kaikkea se sitten sisältää.

Tullakseni nyt näihin lainsäädäntöasioihin: Meillä on tällä hetkellä tulossa vielä mielen-terveyslakiin tiettyjä muutoksia, meillä on tulossa myös päihdehuoltolakiin tiettyjä muutoksia. Suuri toive itselläni on, niin kuin viime keskustelussa täällä käytiin läpi hoitotakuulainsäädäntöä, sen ensimmäisen perustason kontaktin saaminen henkilöihin, joilta tai joiden kautta sitten apua löytyy. Se on kuitenkin se kaikkein tärkein, mihin palvelujärjestelmä pystyy.

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hyrkkö.

16.20 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lasten ja nuorten pahoinvointi on koko yhteiskunnan kohtalonkysymys, jonka ratkaisemisessa meillä ei kerta kaikkiaan ole varaa epäonnistua. Tässä ajassa korona, ilmastokriisi, sota Euroopassa, monet kriisit, koettelevat nimenomaan lapsia ja nuoria aivan poikkeuksellisella tavalla. Uupuminen opinnoissa ja perheissä on aivan liian usein sääntö eikä poikkeus. Aivan liian moni nuori kokee tässä ajassa kohtuuttomia paineita, jopa merkityksettömyyden tunnetta.

Ei riitä, että me hoidetaan oireita, vaikka totta kai sekin täytyy tehdä, vaan jos me ei päästä kiinni siihen, mikä tätä kaikkea aiheuttaa, mikä tässä ajassa meitä sairastuttaa ja mikä niitä paineita luo, niin mikään määrä rahaa ikään kuin sinne loppupäähän ei tule riittämään, vaan meidän täytyy päästä kiinni sinne juurisyihin. Arvoisa hallitus, kysyisinkin: miten me varmistamme, että lasten ja nuorten hyvinvointi otetaan jatkossa huomioon aivan kaikessa päätöksenteossa, oli sitten kyse ilmastopolitiikasta, koulutuspolitiikasta, sosiaalipolitiikasta tai turvallisuuspolitiikasta, [Puhemies koputtaa] jotta me ei kasata entistä enemmän paineita lasten ja nuorten niskaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ministeri Andersson.

16.21 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajalle aivan erinomaisen hyvältä puheenvuorosta. Aivan kuten edustaja toteaa, kaikessa päätöksenteossa, riippumatta siitä, puhutaanko koulutuspolitiikasta vai sosiaali- ja terveyspolitiikasta vai jostain muusta, pitäisi muistaa, että nuoruus on ainutlaatuinen vaihe ihmisen elämässä, ja meidänkin pitää varoa sellaisia poliittisia päätöksiä, jotka ikään kuin vievät nuorilta mahdollisuuden elää nuoruutta ja haahuilla rauhassa. Olen opetusministerinä monesti sanonut, että kenenkään ei tarvitse tietää, mitä haluaa tehdä isona, silloin kun esimerkiksi pohtii, mihin on suuntautumassa opiskelemaan toisella asteella. Olen huolissani siitä, miten kaikki ne päätökset, mitä olemme tehneet — esimerkiksi ylioppilastutkintorakenteen muutoksia — vaikuttavat nuorten jaksamiseen. Nuoret ikään kuin kokevat, että pitää tietää ja tehdä valintoja sellaisessa vaiheessa elämää, jolloin... En usko, että kukaan tässä salissa on ollut 15—16-vuotiaana varma siitä, että minä haluan juuri tänne ja minä tulen istumaan tässä salissa tänään, kun olen tässä iässä. [Puhemies koputtaa] Eli tämä on myöskin meidän päätöksentekijöiden vastuulla kyllä. [Jukka Gustafsson: Erinomainen puheenvuoro, vallan loistava!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ari Koponen.

16.23 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapset eivät muodosta sataa prosenttia väestöstä, mutta he muodostavat sata prosenttia tulevaisuudesta, ja heistä meidän on pidettävä huolta. Ministeri Lindén, konkretiaa. Olette vastannut tänään lähes kaikkiin muihin kysymyksiin paitsi siihen tärkeimpään: milloin tämä lastensuojelun kokonaisuudistus on tulossa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Lindén.

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

16.23 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Isojen lakiuudistusten tekeminen ei tietenkään ole yhden kuukauden eikä kahdenkaan kuukauden asia. Me käynnistämme sen nyt tämän hallituskauden aikana, jota on vielä jäljellä tässä vajaa vuosi. Se tulee jatkumaan yli tämän hallituskauden ajan, koska me tarvitsemme täällä juuri sitä yhteistä laajaa konsensuskeskustelua täysin riippumatta siitä, minkä väriset ja minkälaisen koalition muodostamat hallitukset meillä tulevaisuudessa on. Tämä on meidän kaikkien yhteinen asia. Tässä tarvitaan parlamentaarista yhteistyötä.

Samalla tavalla kuin tässä ministerikollega Andersson äsken kiitteli edustaja Hyrkön puheenvuoroa, se osui voimakkaasti myös minuun, ja siinä tuli juuri niitä samoja elementtejä, joita tuli silloin, kun kokosin maan johtavat lasten ja nuorten mielenterveyden ja terveyden ja lastensuojelun asiantuntijat koolle. Meidän täytyy hyvin laaja-alaisesti käydä kaikkia näitä asioita läpi ja nimenomaan paneutua siihen ennaltaehkäisyyn, koska siinä ei todellakaan ole hirveän paljon järkeä, että me hyvin kalliisti erikoissairaanhoidossa hoidamme sitä kaikkein kärjistyneintä ongelmaa ja samalla me ylläpidämme rakenteita, [Puhemies koputtaa] jotka aiheuttavat niitä ongelmia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sarkomaa.

16.25 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lastemme suojelu on meidän aikuisten tärkeimpiä tehtäviä. Päihderiippuvaisten äitien kuntoutuspalvelut ovat erittäin tärkeä osa lastensuojelua. Ministeri Lindén, totesitte, että ennaltaehkäisy on tärkeintä. Kysyn nyt: mihin toimiin te olette ryhtyneet sen puolesta, että äitien päihdepalvelut toimisivat? Eduskunta on lisännyt Pidä kiinni -hoitojärjestelmään, joka on Ensi- ja turvakotien liiton tuottama kuntoutuspalvelu, lukemattomia kertoja määrärahoja. Tuo kuntoutusjärjestelmä on ollut niin vaikuttava, että kaksi kolmasosaa vakavasti päihdeongelmaisista äideistä on kuntoutunut ja lapsia ei ole tarvinnut ottaa huostaan. Tämä on valtavan hyvä tulos. Me edellytimme eduskunnassa, että osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta hallitus löytää keinot, joilla turvataan tuo päihdekuntoutus ja Ensi- ja turvakotien liiton valtavan hyvä työ. Kysyn nyt: mitä toimia on tehty, ja miten te näette, miten tällä hetkellä tuo päihdekuntoutus toimii?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Lindén.

16.26 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nimenomaan tämä asia, mistä edustaja Sarkomaa äsken puhui, äitien ja odottavienkin äitien päihdekuntoutus, on äärimmäisen tärkeä kysymys. Muistutan siitä — vaikka se on meille kaikille tuttu asia — että meillä käytännössä kunnat ja kuntayhtymät ovat nyt vastuussa näistä palveluista. Meillä on täällä käsissä lainsäädäntö, meillä ovat ne isot rakenteet. Itse näen, että esimerkiksi sote-uudistuksella — tiedän, että tämä vastaus ei teitä varmasti tyydytä — ja niillä rakenteilla, joita olemme luoneet, niin että me pystymme yhdistämään erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon ja sitten sosiaalipalvelut ja perusterveydenhuollon, me pystymme paremmin myös tällaisiin eriytyneisiin tilanteisiin vastaamaan. Toki sitten myös erilaiset hankkeet, joilla me pystymme parhaita käytäntöjä levittämään maassa, ovat mahdollisia silloin, kun meillä on vähemmän toimijoita verrattuna esimerkiksi kolmeensataan kuntaan tässä järjestelmässä. Käytännössä sitten erilaiset hankkeet, joita on esimerkiksi tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen osana merkittävästi

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

rahoitettu tämän hallituskauden aikana, [Puhemies koputtaa] tuovat osaltaan tähän ratkaisuun.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja otetaan tähän tämän aihealueen loppuun vielä asiakokonaisuuden esitelty edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

16.27 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Lastensuojelun uudistamistyöryhmän ehdotuksiin pohjautuva hallituksen esitys oli lausuntokierroksella keväällä 2021. Lausuntopalaute koski esimerkiksi lain vaikeaselkoisuutta ja pirstaleisuutta. Oikeusasiamiehen kansliasta kerrottiin, että uudistukset lakiin olisivat totta tosiaan välttämättömiä mutta ministeriössä uudistuksia ei viety eteenpäin rahasyistä.

Te kerotte paljon kauniita sanoja, mutta tosiasia on se, että hallitus ei ole antanut rahoitusta tarpeeksi, jotta ministeriö olisi voinut valmistella lastensuojelulain uudistuksia. Tällainenko on teidän tärkeysjärjestyksenne, että kaikista heikoimmassa asemassa olevien lasten ja nuorten asioista tingitään? Tämäkin asia jää seuraavalle hallitukselle, ja se tarkoittaa, että lastensuojelun ongelmat vain jatkuvat ja varsinkin lapset joutuvat kärsimään. Ministeri Lindén, pystyisittekö te [Puhemies koputtaa] priorisoimaan rahat ministeriössänne niin, että rahat lastensuojelun ongelmien korjaamiseen löydetään?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Aki Lindén.

16.28 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se merkittävin uudistus, joka tehtiin tässä salissa, oli se, että me panostimme merkittävästi lisää rahoitusta nimenomaan tähän lastensuojelun avohoitoon, niin kuin kerroin. Siellä määrittelimme, kuinka monta lasta voi enintään olla yhdellä sosiaalityöntekijällä, [Sanna Antikaisen välihuuto] ja siinä sitten tuli porrastettu uudistus. Mutta siinä yhteydessä me huomasimme, että ei voi jokaista yksityiskohtaa siellä erikseen mennä korjaamaan, ja päätimme käynnistää tämän kokonaisuudistuksen. [Mari Rantanen: Se kestää liian kauan!]

Kyllä tämä hallitus on enemmän tukenut lapsiperheitä — lukuisilla eri tavoilla — verrattuna mihinkään aikaisempaan hallitukseen. Tiedämme, että tällä hetkellä perheet ja lapset elävät erittäin haastavissa tilanteissa, ja voidaan aina sanoa, että mikään ei ole ollut tarpeeksi, mutta tällä tiellä tulemme ehdottomasti vielä jatkamaan. [Sanna Antikaisen välihuuto]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys oppimisen tuen uudistamisesta perusopetuksessa (Sofia Vikman kok)

Suullinen kysymys SKT 119/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt vaihdamme hieman aihealuetta. — Seuraava kysymys, edustaja Vikman.

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

Keskustelu

16.29 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Noin joka kahdeksas nuori jättää peruskoulun vailla riittäviä valmiuksia jatko-opintoihin — joka kahdeksas. Peruskoulusta ei saisi valmistua ilman riittäviä luku-, kirjoitus- ja laskutaitoja. Tähän liittyy ajatus perustaitojen osaamistakuusta. Tarvitaan yksilöllisempää peruskoulua, jossa opintojen etenemistä voidaan tukea nykyistä paremmin. Esimerkiksi oppivelvollisuuden pidentäminen ei auta peruskoulun vahvistamisessa, pelkkä velvollisuuden pidennys ei tuo perusopetuksen laatuun uutta. Korona-aika toi mukanaan uusia haasteita ja oppimisvajetta paikattavaksi.

Kokoomus kannattaa oppimisen tuen uudistamista kaikilla koulutusasteilla. Näin varmistamme, että oppilas saa tarvittaessa pienryhmämuotoista opetusta ja henkilökohtaista tukea. Perusopetuksen laadun vahvistaminen on aivan välttämätöntä. [Puhemies koputtaa] Kysyn opetusministeriltä: miksi ette ole tuoneet eduskunnalle esitystä oppimisen tuen uudistamisesta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Andersson.

16.30 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyt vastaus kysymykseen on se, että ensin pitäisi tietää, mitä tehdä eli miten me haluamme uudistaa oppimisen tuen järjestelmää peruskoulussa ja miten me halutaan muuttaa lainsäädäntöä erityisesti niin, että me saadaan ohjattua oppimisen tukeen lisää resursseja, koska se on käytännössä se kaikkein suurin pula ja ongelma perusopetuksessa tällä hetkellä. Me käynnistimme heti tämän hallituskauden alussa laajan asiantuntijatyön. Meillä on siis työryhmä, joka parhaillaan tekee esityksiä siitä, miten oppimisen tuen järjestelmää pitäisi Suomessa uudistaa. Tämän työryhmän työskentely loppuu elokuun lopussa, eli silloin tulee loppuraportti ja myöskin toimenpide-ehdotuksia siitä, miten lainsäädäntöä pitää uudistaa.

Minä lähdän siitä, että jos oppimisen tuen järjestelmää uudistetaan Suomessa, niin se kannattaa tehdä kunnollisilla resursseilla, ja käytännössä tämä tulee siis olemaan seuraavien eduskuntavaalien kysymys, sitoutuvatko suomalaiset eduskuntapuolueet uudistamaan oppimisen tuen järjestelmää ja sitoutuvatko [Puhemies koputtaa] puolueet myöskin laittamaan siihen riittävästi rahaa. [Ben Zyskowicz: Tämäkin jää siis seuraavalle hallitukselle, ei yllätä!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt te edustajat, jotka tästä koulutuspolitiikasta haluatte esittää lisäkysymyksiä. — Edustaja Vikman jatkaa. [Sofia Vikman: Arvoisa puhemies! Näyttää siltä, että...] Nyt näyttää siltä, että mikrofoni on kiinni.

16.32 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näyttää siltä, että pysyvät panostukset opetukseen jäävät seuraavan hallituksen tehtäväksi. Opetuksen kentällä tilanne on se, että hankehumpan sijaan [Välihuutoja vasemmalta] tarvitaan työrauhaa ja pysyvää rahoitusta. Hallituksen hankehumppa näännyttää opettajat, ja oppimistulokset eivät parane.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laadun ja tasa-arvon vahvistamiseen jaetulla avustuksella on saatu palkattua lisää henkilöstöä, vahvistettua sitä oppimisen tukea ja pienennettyä ryhmäkokoa. Nämä tärkeät rahat päättyvät kuitenkin vuoden lopussa. Se näkyy

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

suoraan leikkauksena opetuksen arjessa. Päiväkotien ja koulujen rakenteellisia ongelmia ei paikata vuosittaisilla hankerahoilla; tarvitaan korjausliike pitkäjänteisyyteen ja perustaitoihin. Kysyn: miksi hallitus ei kehysriihessä priorisoinut niin sanottua tasa-arvorahoitusta, vaan käytännössä leikkaatte [Puhemies koputtaa] näistä tärkeistä rahoista? [Välihuutoja vasemmalta]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Andersson vastaa.

16.33 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Siitä liikkumavarasta, mitä hallituksella oli käytössä viime kevään kehysriihessä, käytettiin merkittävä osa opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan, ja se päätettiin käyttää ammatillisen koulutuksen perusrahoituksen vahvistamiseksi. Ja tiedätekö, arvoisa edustaja, miksi? Edellisen hallituksen ja erityisesti kokoomuksen silloin toteutetut perusrahoituksen leikkaukset ammatillisessa koulutuksessa ovat jättäneet sellaisen loven ja sellaiset jäljet, että niiden parissa me olemme työskennelleet koko tämän hallituskauden ajan. [Hälinää — Vasemmalta: Kyllä!] Olemme lisänneet koulutuksen pysyvää rahoitusta, myös sinne varhaiskasvatukseen ja oppivelvollisuusudistuksen ja oppilaskoulutuksen opiskelijahuollon kautta tehtyjen panostusten kautta niin perusopetukseen kuin toiselle asteelle. Mutta erityisen tärkeää tälle hallitukselle on ollut korjata niitä ongelmia, mitä meillä on ollut ammatillisessa koulutuksessa johtuen niistä jättimäisistä vähennyksistä ammatillisen koulutuksen perusrahoitukseen, [Puhemies koputtaa] jotka edellinen hallitus jätti perinnöksi tälle hallitukselle. [Ben Zyskowiec: Kaiken te olette tehneet velaksi! — Jussi Saramo: Miten kokoomus kehtaa!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Multala. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Edustaja Multalalla puheenvuoro. Hiljennytään kuuntelemaan.

16.34 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulutuksen tasa-arvo eli se, että kaikilla on mahdollisuus saada riittävää, tarvittavaa tukea peruskoulussa ja mielellään jo varhaiskasvatuksessa, on varmasti kaikille tässä salissa tärkeää. Sen vuoksi jo useampi hallitus peräkkäin on panostanut siihen, että myönnetään erillistä hankerahoitusta joka vuosi kunnille siihen, että voidaan kouluissa pienentää ryhmäkokoja ja tarjota lapsille mahdollisimman paljon tukea. Se on aivan totta, että hallitus on myöntänyt esimerkiksi koronan jälkien paikkaamiseen hankerahoitusta, mutta nämä rahat, joita on myönnetty vuosittain ja joita voidaan pitää jo pysyvänä rahoituksen muotona, kun jo niin moni hallitus peräkkäin on niitä myöntänyt, että niitä odotetaan nyt kunnissa, kuitenkin ensi vuoden alussa ovat valitettavasti leikkaantumassa yli 100 miljoonalla. [Ben Zyskowiec: Ohhoh!] Aikooko hallitus budjettiriihessä muuttaa tämän hankerahoituksen pysyväksi ja taata opettajille työrauhan ja pienemmät ryhmäkoot?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Andersson.

16.35 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tasa-arvorahoitusta on jaettu, jos oikein muistan, vuodesta 2012 eteenpäin — ne ovat tärkeitä rahoja, koulutuksen kentällä myöskin arvostetaan niitä. Mutta pysyviä rahoja ne eivät ole olleet missään vaiheessa, eli käytännössä jokaisella hallituskaudella nämä tasa-arvorahat

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

ovat olleet määräaikaista. Ne ovat loppuneet, kun hallituskausi on loppunut, niin teki myöskin edellinen hallitus. Ei minulla ollut mitään pysyvää tasa-arvorahaa siellä odottamassa, vaan tämä hallitus päätti osaltaan käyttää rahaa tasa-arvorahoitukseen tämän hallituskauden aikana, ja aivan kuten aikaisempina kausina, se päättyy, kun hallituskausi päättyy. Toivottavasti seuraava hallitus on omalta osaltaan myöskin valmis priorisoimaan tasa-arvorahoitusta.

Se, minkä tämä hallitus on tehnyt, on se, että me olemme muuttaneet lainsäädäntöä mahdollistaaksemme vakituista pidempiaikaista käyttöä tasa-arvorahoitukseen. Tämä muutos on hyväksytty yksimielisesti eduskunnassa. Jatkossa on mahdollista myöntää tasa-arvorahoitusta jopa neljäksi vuodeksi kerrallaan [Ben Zyskowicz: Miksi te ette myöntäneet?] sen sijaan, että se myönnetään aina yhdeksi vuodeksi kerrallaan, [Puhemies koputtaa] kuten tällä hetkellä. Eli tämä hallitus on nimenomaan parantanut lainsäädäntöä päästäksemme irti tästä hankehumpasta. [Ben Zyskowicz: Ja te lakkautitte nämä rahat nyt vuodenvaihteessa! — Suna Kymäläisen välihuuto]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ei kuitenkaan aikaa myönnetä enempää. — Edustaja Laiho.

16.37 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulussa on nykyään monenlaisia haasteita. Perusopetuksessa tukea ei saa riittävästi, ryhmäkoot ovat isoja, on paljon maahanmuuttajataustaisia lapsia. Aikaisemmin oli niin sanottuja erityisluokkia, joissa oli pienryhmä ja pystyttiin antamaan riittävästi tukea, oli sitten kyse oppimisvaikeuksista tai muusta syystä. Tällä hetkellä suuressa osassa kuntia nämä erityisluokat on poistettu ja lapset integroitu yleisopetukseen. Tavoite on tietenkin hieno ja hyvä, mutta kun ryhmäkoot ovat isoja, niin lapsi ei saa riittävästi tukea ja myöskin muu luokka siinä kärsii. Tämä on johtanut siihen, että meidän oppimistulokset ovat todennäköisesti myös siihen liittyen laskeneet. Kysyisinkin opetusministeriltä: oletteko suunnitelleet, että tähän pienryhmään laitettaisiin laissa joku määritelmä, [Puhemies koputtaa] jolloinka lapsella olisi oikeus myös saada opetusta pienryhmässä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Andersson.

16.38 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on juuri sellainen seikka, että ainakin itse odotan tämän asiantuntijatyöryhmän ehdotuksia. Sitten kun me saadaan tietoa, mitä he ehdottavat, on myöskin mahdollista ryhtyä käytännön lainvalmisteluun. Mikään pykälä laisahan ei sano, että ei pitäisi olla pienryhmäopetusta, vaan päinvastoin on äärimmäisen tärkeää, että kunnissa järjestetään opetusta ja oppimisen tukea sellaisella tavalla, joka on kullekin oppijalle se sopivin muoto. Jotkut pärjäävät yleisopetuksen ryhmissä, varsinkin jos on riittävästi tukiresurssia siinä mukana. Toiset tarvitsevat pienryhmäopetusta, ja silloin heille pitää ehdottomasti sitä myöskin järjestää. Jos me lähdetään säätämään tästä velvoittavampaa lainsäädännössä, mikä voi olla hyvä idea, valtion pitää olla valmis myöskin kustantamaan ja korvaamaan näitä kustannuksia kunnille. Eli taas kerran: Pitää tehdä kunnianhimoinen oppimisen tuen uudistus Suomessa. Sitä ei kannata tehdä ilman riittävästi rahoitusta, koska silloin me ei myöskään päästä niihin tavoitteisiin, [Puhemies koputtaa] mitä me selvästi yhdessä täällä jaetaan tämän uudistuksen osalta.

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Purra.

16.39 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esimerkiksi täällä pääkaupunkiseudulla oppimisryhmien koot ja luokkakoot ovat selvästi pienempiä maahanmuuttajavaltaisilla alueilla, ja tämäkään ei asiaa ratkaise. Kuvailen koulumaailmaa: ”Kun käymme läpi kappaleita ja suomennamme niitä, joudun suomentamaan myös suomennotokset, joudun selittämään kuvin. Suomen kieli ei kehity, kun ympärillä puhutaan tönkkösuomea. Joudun yksinkertaistamaan puhettani. Kieli köyhtyy. Suomi ei suju, koulu ei suju.” Näin kuvaa monikulttuurisen luokan opettaja Helsingin Sanomissa arkeaan. Tämä on todellisuutta, jota suomalainen maahanmuuttopolitiikka on vuosia tähän maahan rakentanut, ja sitä ei valitettavasti korjata lisäämällä resursseja koulumaailmaan. [Mika Kari: Vastahan te olitte hallituksessa!] Koulut eriytyvät, tapahtuu segregaatiota ja koulushoppaamista, oppimistulokset laskevat — merkittäviä ongelmia oppilaiden keskuudessa. Kysyn ministeriltä: Miten aiotte korjata tämän ongelmallisen maahanmuuton aiheuttamia ongelmia suomalaisessa koulussa? [Puhemies koputtaa] Miten pelastatte Suomen koulujärjestelmän?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ministeri Andersson.

16.40 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin sanoa, että ei sitä voivottelemalla ainakaan korjata, koska en kyllä havainnut edustajan puheenvuorossa yhtäkään ratkaisuehdotusta. [Välihuutoja]

Mitä sitten voi tehdä? Tärkeintä on se, mitä kunnat tekevät asuinalueiden eriytymisen ehkäisemiseksi. [Puhemies koputtaa] Jos meillä on sellainen kehitys, jossa esimerkiksi pienituloisilla perheillä on varaa asua vain tietyissä kaupunginosissa, tämä heijastuu myöskin sinne lähikoulun tulevaisuuteen. Tämä on se kaikkein tärkein asia. Jos asuinalueet jo ovat päässeet eriytymään, silloin me voimme käyttää työkaluna esimerkiksi sitä, miten oppilaaksiottoalue määräytyy — missä minun ymmärtääkseni esimerkiksi Vantaalla on tehty hyvää työtä — ja silloin me voidaan käyttää työkaluna tasa-arvorahoitusta, jolla me kohdennetaan lisää rahoitusta ja lisää resursseja niille alueille, joilla asuu paljon oppilaita, joiden vanhemmat kenties ovat työttömiä tai vieraskielisiä tai joiden koulutustausta on matala. Myöskin painotettu opetus, se miten sitä järjestetään, missä sitä on tarjolla, [Puhemies koputtaa] miten valikointi tapahtuu näihin luokkiin, vaikuttaa tähän kouluvalikointiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraavaksi edustaja Gustafsson.

16.41 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Gustafssonilla puheenvuoro.

Kun muutamien vuosikymmenten päästä tehdään tutkimus suomalaisesta koulutuspolitiikasta, niin voin sanoa, että tämä hallitus on listan kärkipäässä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Hallitus on toteuttanut lupaamansa koulutuksen kunnianpalautuksen, ja kukaan, joka on kuunnellut hallitusta ja opetusministeriä, ei ole voinut välttyä tekemästä tätä johtopäätöstä.

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

Arvoisa puhemies! Kysyisin vielä opetusministeriltä. Minulle on nyt tärkeää tämä koulutuksen iso kuva, se, mitä ollaan tehty varhaiskasvatuksen hyväksi, esiopetuksen ja peruskoulun kehittämiseksi lisäämällä tasa-arvorahoja, laajentamalla oppivelvollisuutta, lisäämällä yliopistoille ja ammattikorkeakouluille 10 000 uutta aloituspaikkaa. [Riikka Purra välihuuto] Mitä teki edellinen hallitus? Me olemme nyt paikanneet, korjanneet, dramaattisella tavalla tehtyjä virheitä, ja Suomessa on [Hälinää — Puhemies koputtaa] — toistan — edelleen Euroopan paras peruskoulu puutteineenkin. [Ben Zyskiewicz: Kaiken olette tehneet velaksi!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ei voi toistaa pidemmälle, koska aika on täyttynyt. — Ministeri Andersson.

16.43 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Kuten edustaja Gustafsson toteaa, niin tämä hallitus on tosiaan tehnyt erittäin paljon panostuksia koko koulutusjärjestelmään aina varhaiskasvatuksesta korkeakouluhin. [Ben Zyskiewicz: Ja kaiken velaksi!]

Me olemme lisänneet rahoitusta kaikilla koulutusasteilla, [Hälinää — Puhemies koputtaa] erittäin tarpeellista rahoitusta liian pitkään tässä maassa jatkuneiden leikkausten jälkeen. [Vasemmalta: Juuri näin!] Olemme vahvistaneet oppilas- ja opiskelijahuollon palveluita pysyvällä rahoituksella. Olemme pidentäneet oppivelvollisuutta. Olemme luoneet opimisen tuen järjestelmän varhaiskasvatukseen, jotta meillä olisi jatkumo sieltä perusopetuksen puolelle. On pienennetty ryhmäkokoja varhaiskasvatuksen puolella, palautettu subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen, kokopäiväiseen sellaiseen, kaikille lapsille. Parhaillaan on valmistelussa pysyvällä rahoituksella lakimuutos, jolla me tehostetaan koulupudokkuuteen liittyvää ehkäisevää työtä perusopetuksen puolella.

Paljon on tehty. Paljon on työtä jäljellä, joten koko sydämestäni toivon, että tässä salissa kaikki puolueet ja edustajat ovat sitoutuneita [Puhemies koputtaa] siihen, että tämä hyvä kehitys jatkuu myöskin tulevien hallituskausien aikana.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja minä toivon koko sydämestäni nyt, arvoisat edustajat, sitä, että tämä toisten päälle huutaminen loppuu. — Edustaja Mykkänen, olkaa hyvä.

16.44 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään Helsingin Sanomissa on otsikko ”Opettajan työn epäkohdat ovat muualla kuin palkkauksessa”. Näin luonnehtii luokanopettaja opettajan työn kuormittavuuden lisääntymiseen viitaten. Tosi-asia on, että tämä hallitus on pysyvät paukkunsa kohdistanut painotetusti oppivelvollisuuden pidentämiseen, jolla on ymmärrettävä tavoite, mutta näin kauempanakin koulutuspolitiikasta täytyy ihmetellä, voiko taata ammatillisen koulutuksen tai lukion kaikille, jos peruskoulusta ei kaikille synny valmiuksia tähän toisen asteen koulutukseen. [Jukka Gustafsson: Sen takia niihin panostetaan koko ajan!] Meillä kasvavasti on luku-, kirjoitus- ja laskutaidottomia peruskoulun päättäviä. Opettajat kokevat paineena hankehumpan, joka ei heidän mielestään tähän tuo ratkaisua. Ministeri Andersson, miten te näette, miten me taakaisimme, että peruskoulu pannaan kuntoon ja taataan, että peruskoulun päättötodistus tarkoittaa jatkossakin [Puhemies koputtaa] luku-, kirjoitus- ja laskutaitoa jokaiselle?

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Andersson.

16.45 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkennan sen verran, että siis nämä nuoret eivät ole luku- ja kirjoitustaidottomia. Heillä on puutteita, he eivät ole riittävän hyviä siinä, mutta kyse ei siis ole taidottomuudesta, mikä on tärkeää muistaa tässä keskustelussa.

Mikä peruskoulun osalta olisi kaikkein tärkeintä? Kyllä minä nostaisin esille, niin kuin minä sanoin, sen oppimisen tuen järjestelmän uudistamisen. [Ben Zyskowicz: Ei kun me nostettiin se esille!] Se tarvitsee sen uudistuksen riittävällä rahoituksella. Yhtä lailla on keskeistä, että me jatkamme panostuksia varhaiskasvatukseen, joka on yksi osa-alue, johon tämä hallitus on suunnannut paljon pysyviä lisäresursseja tämän kauden aikana, [Ben Zyskowicz: Sekin velaksi!] koska me tiedetään tutkimustiedon perusteella, että erityisesti niiden nuorten kannalta, joilla on jokin haaste tai riski liittyen oppimiseen, on erityisen hyödyllistä, että he osallistuisivat suomalaiseen laadukkaaseen varhaiskasvatukseen.

Mikään tästä ei kuitenkaan poissulje sitä, että vaikka olisikin nuori puutteellisilla taidoilla, kyllä hänestä pitää ottaa koppii silloin toisella asteella, jos on kuitenkin käynyt niin, [Puhemies koputtaa] että ne taidot ovat jääneet puutteellisiksi. Minusta on turha luoda vastakkainasettelua näiden asioiden välille. [Ben Zyskowicz: Mutta eikö ole parempi ottaa koppi jo peruskoulussa? — Jukka Gustafsson: Kyllä, näin toimitaan!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja seuraavaksi edustaja Kemppi.

16.47 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Mykkänen otti hienosti esiin sen, miten tämä hallitus investoi oppivelvollisuusiän pidentämiseen. Se oli merkittävä ja tarpeeseen tuleva uudistus. Yhtä paljon on onneksi resursoitu myös varhaiskasvatukseen, ellei enemmänkin, korkeakoulutukseen osaaajapulan ratkaisemiseksi. Koulutuskentällä meillä on paljon isoja hankkeita mennyt tai edessä.

Oikeus kouluun ja riittävään tukeen on yksi lasten tärkeimmistä oikeuksista. Siitä huolimatta lasten oikeudet oppimiseen ovat kuitenkin edelleen puutteellisia. Pidän tärkeänä, että keskusteluun nostetaan myös konkreettisia asioita emmekä liiku vain ylätasolla. Nimitäin lapsen oikeusturvan kannalta olisi äärimmäisen tärkeää, että saisimme aseille mahdollisuuden puuttua näihin tuen tarpeen laiminlyönteihin. Kaikki meidän lapset, jotka ovat saaneet esimerkiksi nepsy-diagnoosin, neuropsykiatristen häiriöiden diagnoosin, eivät saa tällä hetkellä riittävää tukea koulusta: psykologipalveluita, kuraattoripalveluita, koulunkäynnin avustajia. Pitäisin erittäin tärkeänä, että me liikkuisimme tässä. [Puhemies: Ja nyt kysymys!] Miten, ministeri Andersson, voisimme edistää tätä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Noin. — Miten ministeri Andersson?

16.48 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aluehallintovirastoilla on toki siis vastuu valvoa sitä, että koulutuksen järjestäjät noudattavat lakia omassa toiminnassaan, ja on totta kai tärkeätä, että me myöskin huolehdimme avien resursseista ja ikään kuin toimintamahdollisuuksista huolehtia siitä omasta toiminnastaan ja myöskin tästä lainvalvonnasta.

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

Silloin kun me puhutaan tuen tarpeessa olevista lapsista, niin pitää muistaa — aivan kuten edustaja myöskin omassa puheenvuorossaan toi esille — että kyse ei aina ole sivistystoimen tarjoamista palveluista ja niiden riittävydestä vaan voi myöskin olla kyse tukipalveluista, joista esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimi vastaa. Jos olisi yksi seikka, mitä sanoisin siitä, mitä opettajat minulle nostavat esille ja mitä he kaipaisivat oman työnsä tueksi, niin hyvin usein se viesti on, että olisi paremmat lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut, että meillä olisi toimivampi palvelupolku silloin oppilas- ja opiskelijahuollon jälkeen. Eli tärkeää on koko tämä palveluketju, kaikki ne ammattilaiset, jotka työskentelevät nuorten kannalla, [Puhemies koputtaa] se, että sitä palvelua on riittävästi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Adlercreutz.

16.49 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Det är viktigt att vi i den här salen inte heller målar upp barn som har svårigheter att lära sig något av de nationella språken som ett problem. Skolsegregation är ett problem. Vi ska stöda barnen i sin språkinlärning.

On tärkeää, että taistelemme toki segregaatiota vastaan, mutta ei pidä tässä syyllistää niitä lapsia, joilla on vaikeuksia oppia maan kieliä.

RKP on usein nostanut esille ensikertalaisikiintiöiden ongelmat. Nyt ministeri Honkonen ei ole täällä, mutta tähän liittyy toki oleellisesti myöskin lukiojärjestelmä ja se, että oppilaat käytännössä jo 15-vuotiaana joutuvat tekemään pitkälle johtavia päätöksiä oman opintopolkunsa suhteen, päätöksiä, jotka määrittävät, mitä kirjoittavat ylioppilaskokeissa ja mihin he voivat sitten pyrkiä jälkeenpäin. Näettekö te, ministeri Andersson, tämän nuorille haasteena ja ongelmana, joka lisää käytännössä paineita ehkä liian varhaisessa iässä sen lisäksi, että nämä painotukset nyt tietävästi ovat johtaneet siihen, että kieliä opiskellaan [Puhemies koputtaa] yhä vähemmän ja luonnontieteitä painotetaan sillä tavalla, joka ei kaikille lapsille [Puhemies: Aika on täynnä!] ole eduksi?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Andersson.

16.50 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja viittaa tässä tähän korkeakoulujen opiskelijavalintauudistukseen, joka on tehty, ja tähän pisteytystyökaluun, jolla pisteytetään eri ylioppilastodistuksen arvosanoja ja aineita. Olemme kollega Honkosen kanssa tästä paljon keskustelleet, ja meillä on huolta siitä, miten tämä järjestelmä on vaikuttanut lukiokoulutuksen yleissivistävään rooliin ja nuorten kokemuksiin paineisiin.

Itse pisteytystyökalu on korkeakoulujen päätettävissä oleva asia, mutta meillä on totta kai dialogia myöskin korkeakoulujen suuntaan, ja siellä on parhaillaan käynnissä työ, jossa arvioidaan, miten tämä pisteytystyökalu pitäisi uudistaa. Ehkä sellaisia keskeisiä viestejä, mitä minulla on ollut, on, että on tärkeää, että pääsykoe säilyy väylänä yliopistoon ja korkeakouluun, koska se on myöskin viesti nuorille, että on muita tapoja ja väyliä päästä opiskelemaan, vaikka epäonnistuisikin ylioppilaskirjoituksissa. Ja toivon myöskin, että katsotaan tätä pisteytystyökalua siitä näkökulmasta, että kyllä [Puhemies koputtaa] nämä pisteytykset tällä hetkellä hyvin voimakkaasti ohjaavat opiskelijoiden ainevalintoja. [Jukka Gustafsson: Erinomainen puheenvuoro taas kerran!]

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vielä aihealueen esille nostanut edustaja Vikman.

16.51 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suuri osa hallituksen koulutuspanoksista on määräaikaista ja päättyvää hankerahoitusta. Kun puhumme perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoituksesta, se tarkoittaa nimenomaan rahojä, joilla on saatu palkattua lisää kipeästi kaivattua henkilöstöä, vahvistettua oppimisen tukea ja pienennettyä ryhmäkokoja. Ja nämä rahat ovat nyt suurelta osin, merkittävilta osin, ensi vuodelle päätymässä. Vaikka hallitus on antanut opetusministerin mainitseman esityksen tasa-arvorahoituksen vakinaistamisesta, hallitus ei kuitenkaan ole tehnyt päätöstä rahoituksen pitämisestä nykytasolla edes ensi vuonna. Miksi ei?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Miksi ei, ministeri Andersson?

16.53 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeastaan vastasin tähän kysymykseen jo aikaisemmin. Siis tämä hallitus on lisännyt koulutukseen niin pysyvää kuin määräaikaista rahoitusta. Meillä esimerkiksi ensi lukuvuodelle juuri päätettiin siitä, että tämä koronarahoitus jatkuu yli sadalla miljoonalla niin, että me pysymme jakamaan koronatukirahojä koulutuksen järjestäjille myöskin lukuvuodelle 22—23. Ja kun hallitus istui kehysriihessä, teimme merkittävän päätöksen siitä, että näistä ammatillisen koulutuksen tulevaisuusinvestoinneista [Sofia Vikmanin välihuuto] vakinaistetaan 50 miljoonaa, ja se haluttiin priorisoida siksi, että ammatilliseen koulutukseen kohdistui niin suuria leikkauksia kokoomuslaisen opetusministerin johdolla edellisellä kaudella.

Panostukset peruskouluun ja varhaiskasvatukseen varmasti jatkuvat myöskin ensi hallituskaudella, ja toivottavasti saan olla mukana päättämässä myös niistä rahoista. [Ben Zyskowitz: Leikkasitte ne ensi vuodelta kuitenkin pois!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys tyypin 2 diabeteslääkkeiden korvauksista (Päivi Räsänen kd)

Suullinen kysymys SKT 120/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vaihdetään aihealuetta. — Edustaja Räsänen.

Keskustelu

16.54 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! Elinkustannusten nousun vaikutusten torjumiseksi tarvitaan monenlaisia toimia. Nyt en kysy tarvittavien veronkevennysten perään, kun ministeri Saarikko ei ole paikalla. Mutta tarvittaisiin erityisiä toimia myös esimerkiksi lapsiperheille — vaikkapa korottamalla lapsilisiä ja sitomalla ne indeksiin — mutta myös ikääntyvälle väestölle, josta monet tällä hetkellä pohtivat, onko varaa ostaa lääkkeitä vai ruokaa.

Nostan esiin nyt erään satojatuhansia suomalaisia koskettavan ongelman eli kakkostyyppin diabeteslääkkeiden korvaukset, jotka leikattiin viime vaalikaudella. Silloin eduskunta

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

edellytti, että näitä muutoksen vaikutuksia on seurattava. Reilu vuosi sitten tehtiin selvitys, jossa todettiin juuri se, mitä pelättiin, eli että diabetesta sairastavien hoitotasapaino on heikentynyt tämän seurauksena. [Puhemies koputtaa] Aiotteko, hallitus, korjata tämän ja nostaa nämä ylempään erityiskorvausluokkaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ministeri Sarkkinen.

16.55 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin, kuten kysyjä toteaa, lapsiperheiden lisäksi tämä elinkustannusten laaja nousu vaikuttaa monen muunkin ihmisryhmän, pienituloisten ihmisten, toimeentuloon, ja siinä yksi ihmisryhmä ovat ikäihmiset, pienituloiset eläkeläiset.

Hallitus on tehnyt merkittäviä panostuksia pieniin eläkkeisiin, niin tasokorotuksia kuin nyt tämän ylimääräisen kansaneläkeindeksin korotuksen. [Kimmo Kiljunen: Työeläkkeisiin myös!] Ja nyt syksyllä takuueläke tulee olemaan sata euroa suuremmalla tasolla kuin se oli hallituksen aloittaessa. [Ben Zyskowitz: Ja tämäkin velaksi!] Eli olemme tehneet erittäin merkittäviä panostuksia pienituloisten eläkeläisten toimeentuloon.

Mutta, kuten kysyjä toteaa, myös menot vaikuttavat paljon pienituloisten eläkeläisten elämässä selviytymiseen ja rahan riittävyyteen, ja lääkekustannukset ja sairastamisen kustannukset ovat siinä erittäin merkittävässä roolissa. Itse näen, että lääkekustannuksiin tulee tehdä jatkossa parannuksia sillä tavalla, että esimerkiksi lääkekattoja tarkistetaan [Puhemies koputtaa] alemmalle tasolle [Puhemies: Nyt tuli katto vastausajassa!] tai yhdistetään muihin, ja näen, että tästä tulee käynnistää selvitystyö myös jatkossa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys kuntien työntekijöiden palkankorotuksista (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 121/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraava aihe, edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.56 Harry Harkimo liik: Arvoisa puhemies! Kuntatyöntekijät tekivät eilen sopimuksen, jossa palkankorotukset ovat 2 prosenttia plus 5,1 prosenttia viiden vuoden aikana. Tämä ei kuitenkaan ole lopullinen sopimus, koska hoitajat ovat vaatineet paljon korkeampia palkankorotuksia, ja jos nämä palkankorotukset toteutuvat, neuvotellaan tämä sopimus uudelleen. Kunnat ovat kuitenkin budjetoineet vain 1—2 prosenttia palkankorotuksiin. Kysyisinkin ministeri Paaterolta: mistä nämä rahat otetaan, [Ben Zyskowitz: Velaksi!] jotka nyt tulevat näihin palkankorotuksiin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ministeri Paatero, mistä otetaan rahat?

16.57 Kuntaministeri Sirpa Paatero (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuntien valtionosuuksia on tällä hallituskaudella lisätty. Jo ennen koronaa lisäsimme noin

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

miljardilla edellisen hallituskauden leikkauksiin — se tuntuu olevan täällä tämän päivän yleinen aihe. Elikkä kuntien taloudellinen tilanne on tällä hetkellä varsin hyvä, ja kun kunnat kuitenkin yhä edelleen saavat verottaa, niin kunnathan myöskin säätelevät omaa budjettiaan valtionosuuksien lisäksi, itse asiassa suuremmaksi osaksi, omilla verotuloillaan.

Tämä kohtuullinen palkankorotus, joka on tulossa, on aivan varmasti molempien, sekä työnantajan että työntekijäjärjestöjen, osalta vastuullisesti katsottu niin, että kunnat tästä tulevat selviämään, ja niin, että he ansaitsevat sen palkankorotuksen. [Oikealta: Veroraskaus nousee!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys Nato-hakemuksen peruuttamisesta (Ano Turtiainen vkk)

Suullinen kysymys SKT 122/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja seuraava aihe, edustaja Turtiainen.

Keskustelu

16.58 **Ano Turtiainen vkk:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ilta-Sanomien mukaan presidentti Sauli Niinistö sanoi, että jos Natosta olisi annettu etukäteen toisenlaista viestiä, ei sinne kukaan olisi hakemusta lähettänyt. Hyvät kollegat, eikö tämä olekin aika noloa?

Kysyin viime viikolla puolustusministeriltä, oletteko kanssani samaa mieltä, että meidän pitää pikaisesti peruuttaa Nato-hakemus. Kysyn nyt uudelleen puolustusministeriltä: joko nyt olette kanssani samaa mieltä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja puolustusministeri Kaikkonen.

16.58 **Puolustusministeri Antti Kaikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole. [Naurua]

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle kaikkien henkilöiden suojelemiseksi tahdonvastaiselta katoamiselta tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi rikoslain 11 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 87/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

Lähetekeskusteluun varataan tässä yhteydessä enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Haavisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.00 Ulkoministeri Pekka Haavisto (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Menään aivan toisenlaiseen aihepiiriin. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Eli nyt on käsillä hallituksen esitys, jossa ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi kaikkien henkilöiden suojelemiseksi tahdonvastaiselta katoamiselta tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen sekä sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisen. Kyse on yhdestä YK:n yhdeksästä keskeisestä ihmisoikeussopimuksesta.

Onneksi itse elämme yhteiskunnassa, jossa yleissopimuksen aihe voi tuntua kaukaiselta, mutta tämä on noussut YK:n piiriin ennen kaikkea Latinalaisen Amerikan kokemusten vuoksi. Kyse on siitä vastaan toimimisesta, että valtion edustajat kaappaavat henkilön ja saattavat hänet katoamaan. Näitä katoamisia tapahtuu joka vuosi tuhansittain eri puolilla maailmaa. Oppositio poliitikkojen ja ihmisoikeuspuolustajien lisäksi tahdonvastainen katoaminen uhkaa muitakin yhteiskunnallisesti aktiivisia henkilöitä, joiden koetaan muodostavan todellisen tai potentiaalisen esteen valtiovalan, valtaan pyrkivän väkivaltaisen opposition tai rikollisjärjestöjen eduille.

Yleissopimuksen ratifioimalla Suomi liittyy siihen kansainväliseen yhteisöön, joka on oikeudellisesti sitoutunut toimimaan tahdonvastaisia katoamisia vastaan. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että rikoslaissa säädettäisiin rangaistavaksi tahdonvastaisen katoamisen toteuttaminen ja tehtäisiin tästä uudesta rikoksesta aiheutuvat muut muutokset rikoslaikiin.

Ulkoasiainvaliokunnan tuoreessa mietinnössä valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittisesta selonteosta on korostettu ihmisoikeussopimusten ratifioimisen merkitystä. Esityksellä toteutetaan hallitusohjelman kirjausta edistää ihmisoikeussopimusten implementointia ja ymmärtääkseni myös vastataan tähän eduskunnan ja sen ulkoasiainvaliokunnan tahtoon. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset, ministeri. — Ja edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

17.02 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi vuonna 2006 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen kaikkien henkilöiden suojelemiseksi tahdonvastaiselta katoamiselta, ja tämä yleissopimus velvoittaa kriminalisoimaan tahdonvastaisen katoamisen.

Yleissopimus on merkityksellinen lapsen oikeuksien kannalta, sillä tämä yleissopimus pyrkii suojaamaan lapsen ja hänen vanhempiansa suhdetta vaatimalla kriminalisoimaan lasten luvattoman poisviemisen tahdonvastaisen katoamisen tilanteessa sekä tähän liittyen lapsen henkilöllisyyteen liittyvien asiakirjojen tuhoamisen, piilottamisen tai väärentämisen.

Haluaisin nostaa esille tässä asian keskustelun yhteydessä myös lasten katoamisen Suomesta ulkomaille. Fenix ry laati vuonna 2017 raportin, jossa kerrottiin, että Suomessa asuvia maahanmuuttajataustaisia tyttöjä on lähetetty ulkomaille silvottaviksi. Ja myös 2019

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

Ilta-Sanomissa kerrottiin, että maahanmuuttajalapsia ja -nuoria katoaa kesken kouluvuoden — tämän vahvistivat myös Helsingin ja Turun poliisit, ja myös ministeriöstä saatiin tähän tietoa. Tässä uutisessa kerrottiin myös, että kyseessä on ikävä ilmiö teinityttöjen pakkoavioliitoista ja ympärileikkausasioista.

Nämä haastateltavat, joita tässä Fenix ry:n laatimassa raportissa oli haastateltu, kertoivat kolmesta ilmiöstä, joita esiintyi esimerkiksi ulkomaille väkisin viemisen yhteydessä: Perheessä ei oltu puhuttu ollenkaan, mikä oli matkan tarkoitus. Keskustelua siitä aiheesta, esimerkiksi ympärileikkauksesta, tai siitä, mitä matkalla tehtäisiin, ei ollenkaan käyty. Ja kolmantena oli myös se, että nuoret ja lapset eivät saaneet keskusteluapua näissä tilanteissa.

Kysynkin teiltä, hyvä ministeri: Onko teillä tietoa, kuinka paljon lapsia ja nuoria Suomessa mahdollisesti katoaa niin, että esimerkiksi vanhemmat vievät heitä väkisin ulkomaille eivätkä he koskaan pääse palaamaan Suomeen, ja mitä tälle olisi tehtävissä? Ovatko asiat parantuneet tuosta vuoden 2017 Fenix-raportista?

Tämä aihe ei välttämättä ehkä liity tähän lainsäädäntöön, mutta on kuitenkin tärkeä asia, että myös huomioidaan tätä keskustelua, mitä yhteiskunnassa käydään. Lapsia ja nuoria on suojeltava, ja heidän tulee voida käydä koulunsa Suomessa loppuun. Näin vältetään myös tätä ääretöntä rikosta, mikä ympärileikkaus on. Tyttöjen ympärileikkaus on Suomessa rikos, mutta myös tyttöjen vienti ulkomaille silvottavaksi on rikos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Autto.

17.05 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! On tärkeää, että Suomi on tällaisissa ihmisoikeuksia vahvistavissa sopimuksissa mukana. On tietysti tärkeää, että rikoslakiin tulee uusia nimikkeitä sitä mukaa kuin kohtaamme tällaista rikollista toimintaa, joka voi myös suomalaista yhteiskuntaa haastaa. Lähinnä voisin kuvitella, että järjestäytynyt rikollisuus esimerkiksi tavalla tai toisella vaikuttaakseen liikesuhteisiin tai painostaaakseen vaikkapa yhteiskunnallista päätöksentekoa pyrkisi tällaisia katoamisia järjestämään.

Suomessa laillisuutta valvoo ja toisaalta sitten rikoksia estää ja kaikkia meitä, jotka olemme lain oikealla puolella, suojellee poliisi. Valitettavasti kyllä hallituksen toimet ja rajut leikkaukset julkisen talouden suunnitelmassa poliisin resursseihin uhkaavat sitä, että kun työtaakka poliisilla kasvaa ja poliisille tulee uusia tehtäviä, joihin pitäisi kyetä reagoimaan — poliisin pitäisi esimerkiksi tällaisissa katoamistapauksissa pystyä heti tutkimaan, ratkaisemaan se ongelma ja saattamaan syylliset vastuuseen, jotta siitä saadaan muille vastaavan kaltaisia rikoksia mahdollisesti suunnitteleville tahoille varoittava esimerkki siitä, että Suomessa joutuu välittömästi vastuuseen teoistaan — niin jos poliisin resurssit ovat täysin ylikuormittuneita aivan tavallisista järjestyksenpitoon liittyvistä tehtävistä, väkivaltatilanteista ja lastensuojelutilanteista, joista vaikka edellä kyselytunnilla kävimme keskustelua, niin silloinhan tällaiset vaativien tehtävien hoitamiseen tarvittavat resurssit voivat jäädä liian vähäisiksi.

Kannatan ilman muuta tämän lainsäädännön voimaansaattamista, mutta vetoan voimakkaasti hallitukseen, että hallitus tätä poliisien resurssipulaa todella vakavasti pohtii ja lisääsi ne välttämättömät resurssit, joita tarvitaan siihen, että Suomessa sisäinen turvallisuus voidaan taata niin, että Suomi on jatkossakin maailman turvallisin maa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Zyskowicz.

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

17.07 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa herra puhemies! Kuten ministeri Haavisto lausui, niin Suomessa tilanne on onneksi hyvin kaukana tällaisista tilanteista, joissa viranomaiset kaappaavat ihmisiä katoamaan ja joita valitettavasti monissa maissa vielä tapahtuu.

Mutta kuten edustaja Juvonen edellä, haluaisin kiinnittää huomiota siihen, mitä Suomessa tapahtuu, ja todellakin meillä tapahtuu sitä, että esimerkiksi somaliyhteisöön kuuluvia nuoria tyttöjä viedään ulkomaille, missä heidän sukuelimensä silvotaan... [Mikrofoni sulkeutuu]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Anteeksi, mikrofoni on pois päältä.

Kiitos, herra puhemies! — Siis kuten totesin, Suomessa tapahtuu sitä, että esimerkiksi somaliyhteisöön kuuluvia nuoria tyttöjä viedään ulkomaille siinä tarkoituksessa, että siellä heidän sukuelimensä silvotaan, ja tällainen nuori tyttö ei näissä tilanteissa todellakaan välttämättä tiedä, ja ilmeisesti ei useinkaan tiedä, mikä on tämän hänen ulkomaille tapahtuvan vientinsä viimekätinen tarkoitus.

Herra puhemies! Nyt minulla ei näy taas kelloa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No, aikaa on kuitenkin.

Hyvä, kiitos. — Meillä on tällä hetkellä eduskunnassa käsittelyssä EU-asetus, jolla pyritään helpottamaan tällaisten sormenjälkitietojen saattamista muiden EU-maiden viranomaisten käyttöön eräissä tilanteissa. Kun tämä EU-asetus tuli hallintovaliokuntaan, hallintovaliokunta totesi, että hallituksen esityksen mukaan edes tällaisessa edellä kuvatun kaltaisessa tilanteessa Suomesta ei voitaisi saattaa tämän pois vietävän lapsen biologisia tunnisteita, siis sormenjälkiä, eteenpäin, koska hallituksen mukaan meidän perustuslakivaliokuntamme tulkinnat eivät sallisi tätä. Eduskunnan hallintovaliokunnassa kuitenkin katsottiin, että tällaisessa tilanteessa tämän lapsen, joka on hyvin haavoittuvassa asemassa, suojelemiseksi hänen sormenjälkinsä pitäisi voida antaa tällaisessa niin sanotussa SIS-kuulutuksessa, ja kävi siten, että perustuslakivaliokunta jonkun verran hellitti aikaisempaa täysin ylikireätä tulkintakäytäntöään ja salli antamassaan lausunnossa sen, että tällaisen lapsen sormenjäljet voitaisiin tällaisessa tilanteessa välittää. Mutta eduskunnan hallintovaliokunnassa oli ollut sellaista näkemystä, että tällaisessa tilanteessa myös... [Puhemies koputtaa] — Herra puhemies, jatkan sieltä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Jatkakaa, olkaa hyvä. — Sen verran sanon edustajille, että jos tuo mikrofoni lähtee vahingossa pois päältä, niin silloin pysähtyy myös se kello, mutta itselläni on tässä toinen kello, mitä pystyn seuraamaan.

Kiitos, puhemies, että seurasitte omasta kellostanne [Puhemies: Aina tarkistan!] ajan kulumista. Nyt se kello ei kyllä näy täälläkään, mutta te varmasti seuraatte tilannetta. [Puhemies: Tarkkana!]

Niin, herra puhemies ja herra ulkoministeri, eduskunnan hallintovaliokunnassa oli sellaista näkemystä, että edellä kuvatun kaltaisessa tilanteessa myös tämän henkilön — joka on usein vaikkapa lapsen lähisukulainen — joka on lähtenyt häntä viemään ulkomaille, missä hänelle tehtäisiin tämmöinen silpominen, eli tämän aikuisen tunnistetiedot, siis sor-

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

menjäljet, pitäisi voida tämmöiseen SIS-kuulutukseen sisällyttää, jotta helpotettaisiin tällaisen tytön ulkomaille viennin estämistä tällaisessa edellä kuvatussa tilanteessa.

Mutta nytpä eduskunnan perustuslakivaliokunta katsoi, että tällainen olisi jo vastoin Suomen perustuslakia, eli se muutti aikaisempaa aivan ylikireätä tulkintalinjaansa ja hyväksyi sen, että tällaisen pois vietävän, silvottavaksi aiotun tytön sormenjäljet saadaan saattaa tähän SIS-kuulutukseen, mutta ei hyväksynyt sitä, että sen aikuisen, joka tätä tyttöä lähtee viemään, saattamaan sinne ulkomaille, sormenjäljet voitaisiin sisällyttää tällaiseen SIS-kuulutukseen. Nyt perustuslakivaliokunnan mukaan on niin, että meidän perustuslakimme estää tämän. No, tietystikään se ei estä, mutta perustuslakivaliokunnan ylikireät tulkinnat, hullunkuriset tulkinnat, estävät. Tämä asia on tällä hetkellä eduskunnan hallintovaliokunnan käsittelyssä, eikä siitä keskeneräisestä käsittelystä voi tässä juurikaan enempää sanoa. Mutta tämä perustuslakivaliokunnan lausunto on annettu, siis tämä niin sanottu B-lausunto eli jo toinen lausunto, ja se on julkinen, ja sieltä jokainen voi tämän asian tarkistaa.

Tämähän on täysin järjetön tilanne. Ja tämä ei ole ainoa järjetön tilanne, jossa meidän perustuslakivaliokunnan eli käytännössä sen kuulemien perustuslakiasiantuntijoiden tulkinnat ovat aivan järjettömiä. Tässäkin joutuu ihmettelemään, mitä tässä oikein suojataan.

Sivumennen sanoen tästä perustuslakivaliokunnan julkisesta lausunnosta käy myös ilmi, että mikäli me Suomessa olemme ottaneet maahantulijoilta sormenjäljet ulkomaalaisvalvontaa silmällä pitäen, niin me emme voi näiden ulkomaalaisten sormenjälkiä sisällyttää SIS-kuulutuksiin, jotta toisen maan viranomainen, EU-maan viranomainen, voisi omassa ulkomaalaisvalvonnassaan näitä sormenjälkiä hyödyntää, vaikka siinä olisi kyse juuri käyttösidonnaisuustarkoituksen periaatteen mukaisesta toiminnasta. Mutta tässä on kuulemma taas se ongelma, että sen toisen maan viranomainen voisi käyttää näitä sormenjälkiä myös esimerkiksi rikosten selvittämiseen, ja se on sitten jo vastoin Suomen perustuslakia. Eli me emme saa antaa ulkomaalaisvalvontaa varten näitä ulkomaalaisvalvonnassa otettuja sormenjälkiä, koska me emme voi kieltää esimerkiksi Ranskan viranomaisia käyttämästä näitä sormenjälkiä rikosten selvittämiseen tai rikosten estämiseen.

Käytän tämän puheenvuoron tässä tilanteessa, kun tarjoutui tilaisuus, jotta kuulisin paikalla olevilta perustuslakivaliokunnan jäseniltä lisää perusteluja siihen, miksi me emme saa SIS-kuulutukseen sisällyttää tämän tytön silvottavaksi vievän aikuisen sormenjälkeä, mikä helpottaisi tämän tytön matkan keskeyttämistä ja hänen pelastamistaan. Ja tietysti olisi kiva kuulla myös se, miksi emme saa sisällyttää SIS-kuulutuksiin ulkomaalaisvalvontaa varten ulkomaalaisten sormenjälkiä, vaikka ne olisivat siis meillä käytettävissä meidän omissa rekistereissämme. Ja onko todella järkevä argumentti se, että tämä vastaanottavan maan viranomainen todellakin voisi käyttää näitä sormenjälkiä ulkomaalaisvalvonnan lisäksi esimerkiksi mitä törkeimpien rikosten estämiseen?

Herra puhemies! Toivoisin että eduskunnassa ja Suomessa laajemminkin kiinnitettäisiin huomiota näihin aivan järjettömiin ylikireisiin ja mielestäni virheellisiin perustuslakitulkintoihin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kiljunen, Kimmo.

17.16 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minä yritän palata tähän varsinaiseen asiaan. En kiistä edustaja Zyskowiezin puheenvuoron merkittävyyttä, mutta se ei ollut ihan

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

tästä aiheesta eli tästä kansainvälisestä yleissopimuksesta koskien tahdonvastaista katoamista, jonka voimaansaattamisen ministeri tässä äsken esitteli meille.

Oikeus elämään on perusihmisoikeus. Sen vuoksi Euroopan neuvostossa, joka on keskeisin ihmisoikeuselin Euroopassa, lähtökohtana on nimenomaan kuolemanrangaistukseen kielteinen suhtautuminen, ja kaikki muut Euroopan maat paitsi Valko-Venäjä myöskin toimivat sen suuntaisesti, että täällä on kuolemanrangaistukset kielletty. Aivan yhtä lailla tässä tahdonvastaisessa katoamisessa on liian useissa kohdissa kysymys siitä, että ihmiset katoavat usein viranomaisien toimesta sellaisissa maissa, jotka ovat suljettuja yhteiskuntia, epädemokratioita, ja he itse asiassa häviävät ihmisten kirjoilta, eli heidät tavalla tai toisella eliminoidaan. Siinä suhteessa on erittäin tärkeää, että Suomi tulee nyt osaksi tätä yleissopimusta, jossa pyritään kriminalisoimaan tämännäköinen tahdonvastainen katoaminen.

Tällä Suomen ratifiointiprosessilla on kaksi merkitystä. Yksi merkitys on se, että sillä me myöskin omassa yhteiskunnassamme toimimme niistä lähtökohdista, mukaan lukien tällaiset tapaukset, mitä tässä tuli esille, jos tahdonvastaisesti vaikkapa tyttöjä viedään silvottavaksi. Toinen syy tässä on luonnollisesti se, että tämä yleissopimus ansaitsee kansainvälisen tuen, ja mitä useammassa maassa se asetetaan voimaan, sitä enemmän se luo painetta niihinkin maihin, joissa tätä käytäntöä ei ole kriminalisoitu. Viime kädessä tietysti kaikkien tavoitteena on se, että tämännäköisen ihmisten eliminoinnin täytyy loppua maailmassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja al-Tae.

17.18 Hussein al-Tae sd: Arvoisa puhemies! On hyvä, että Suomi on osana tätä sopimusta ja hyvin ajankohtaisesti myöskin. Me emme ihan koko maailmaa tällä korjaa, mutta selkeästi kun olemme siinä mukana, sysäämme sitä eteenpäin, ja tämä on Suomen profiilinkin kannalta hyvä. Ja on aivan totta, että myös Suomesta on kadonnut ihmisiä, joita olemme sitten kyselleet.

Tässä on noussut myös tyttöjen silpomisesta jonkin verran keskustelua, ja erityisesti se on liitetty somaliyhteisöön. Itse asiassa sitä on joissain muissakin yhteisöissä, se on tällainen kulttuurillinen tapahtuma. Olen seurannut sitä nyt muutaman vuoden ja olen havainnut, että Suomesta se on alkanut hiipua, mikä on erittäin positiivista. Se johtuu osittain siitä, että meidän neuvolajärjestelmä on nyt kyennyt sen paremmin tunnistamaan, meidän koulujärjestelmä on paremmin sen tunnistanut ja kulttuurillisesti yhteisöt ovat itse tehneet sisäisesti työtä tämän raakamaisuuden lopettamiseksi.

Näen, että tämä ennaltaehkäisevä työ, koulutus ja opastaminen, on se todellinen lopullinen niitti tälle barbaariselle toimelle pieniä tyttöjä vastaan ja että Suomella on itse asiassa erittäin hyvä mahdollisuus tällä osaamisellaan sivistys-, opastamis-, kouluttamis- ja havaitsemispuolella myöskin käydä kansainvälistä keskustelua siitä, miten voitaisiin tämä barbaarinen toimi lopettaa myös muualta maailmasta. Siinä koen itse asiassa meidän kehitysyhteistyön voimavarojen olleen paikallaan ja hyvin käytössä, juuri tämän lopettamiseksi, ei vain Suomesta vaan myöskin muualta, erityisesti joistain Afrikan maista.

Siinä mielessä haluaisin ehkä tästä isosta salista olla enemmän tukemassa niitä yhteisöjä ja erityisesti niitä naisia, äitejä, isiä ja veljiä, jotka haluavat tämän loppuvan Suomesta, ja heille tällaisen kannustuspuheenvuoron yhteisesti täältä eduskunnasta lähettää, niin että

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

se todella loppuisi täältä Suomesta ja nämä tytöt voisivat itse päättää vartaloistaan eteenpäin katsoen. [Ben Zyskowicz: Tämä oli hyvä puhe!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Hyvä. — Vielä edustaja Rantanen, ja sen jälkeen ministeri Haavisto.

17.20 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä nyt kysäistä, mihinkähän mahtavat perustua edustaja al-Taeen tiedot siitä, että tämä on vähenemään päin. Kun käsitelimme tätä kansalaisaloitetta lakivaliokunnassa, niin aivan tällaista käsitystä ei tullut. Päinvastoin tuli käsitys, että ilmiö on kyllä olemassa mutta se on kovin piilossa ja syvällä. Ja meillä ei ole yhden yhtä tuomiota siitä, että lapsi olisi silvottu, vaikka meillä on Suomessa syntyneitä henkilöitä, jotka ovat joutuneet silpomisen kohteeksi, mikä on havaittu sitten myöhemmin elämässä.

Toinen asia liittyy näihin maassamme oleviin uskonnollisiin ja kulttuurisiin avioliittoihin, joista ei pysty saamaan avioeroa, ja siltä osin meillä kyllä valitettavasti tällaista ongelmaa on maahanmuuton myötä tähän maahan tullut.

Mutta, arvoisa puhemies, halusin tarttua kiinni tähän edustaja Zyskowiczin erinomaiseen puheenvuoroon liittyen näihin SIS-kuulutuksiin. Ja on kyllä todettava tähän perään, että jotenkin tuntuu siltä, että välillä tässä maassa henkilötietojen suojaaminen on tärkeämpää kuin hengen suojaaminen, ja tämä punninta on kyllä maalaisjärjellä pohdittuna päin prinkkalaa. Ehkä tässä maassa pitäisi käynnistää laajempikin keskustelu siitä, mitkä ovat eri oikeuksien intressit ja mikä niistä nostetaan tärkeimmäksi. Tämä, mitä edustaja Zyskowicz tässä kuvasi, on todellinen ongelma. Kerrankin EU:sta olisi tullut sellaista järkevää lainsäädäntöä, jolla pyritään muun muassa tehostamaan palautuksia EU-alueelta, mikä on yksi turvapaikkapolitiikan legitimizeetin kulmakivi, ja toisaalta sitten myöskin vakavien rikosten ja terrorismin ehkäisyyn tehtyä lainsäädäntöä.

Ja aivan kuten tässä Zyskowicz kuvasi, nämä ongelmat ovat meillä lakien tulkinnassa, mikä liittyy myöskin näihin SIS-kuulutuksiin sen osalta, että palautuskuulutukset ja maahan tulokieltokuulutukset eivät ole mahdollisia. Suomi voi näihin laittaa vain nimen ja henkilötunnuksen mutta näitä biometrisiä tunnisteita, kuten kasvokuvia ja sormenjälkiä, ei. Tähän liittyen kysyisin ministeri Haavistolta, kun nyt tässä käsiteltävänä olevassa asiassakin tällaiset kuulutukset ovat oletettavastikin melko tärkeitä: Oletteko te hallituksessa pohjineet, millä tavoin voitaisiin tehostaa tässä esityksessäkin mainitun asian ennaltaehkäisemistä ja rikosvastuuseen saattamista? Onnistuuko se ilman tämäntyyppisiä toimia, kuten tässä on todettu näiden biometrinen tunnisteen käytöstä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Rantasen puheenvuoron aikana edustaja al-Taeen nimi tuli listalle, mutta nyt se poistui. Oliko se tarkoituksellisesti peruttu, vai?

17.24 Hussein al-Tae sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En itse asiassa halunnut jatkaa keskustelua ohi tämän aiheen, ja koen, että on paljon arvokkaampaa pysyä tässä keskustelunaiheessa, niin että ulkoministeri Haavisto voi vastata sitten näihin kysymyksiin, mitkä liittyvät tähän sopimukseen, jota Suomi on ratifioimassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No näinhän se on. — Ministeri Haavisto, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

17.24 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta. Koin keskustelun niin, että itse tähän yleissopimukseen tahdonvastaisesta katoamisesta ei liittynyt ainakaan kriittisiä kommentteja, vaan uskon, että tämä on hyvin mutkaton asia ja Suomi voi sitä tukea.

Sen sijaan nämä olivat kiinnostavia näkökohtia, joita edustajat toivat tässä keskustelun yhteydessä esiin. Edustaja Juvonen otti esille laajemmin lasten roolin, lasten kysymykset, myöskin osana tätä tahdonvastaista katoamista — erittäin tärkeä näkökulma, ja tietysti on sitten vielä erikseen muita sopimuksia kuten Haagin lapsikaappausseppä, joka on Suomellekin erittäin tärkeä. Aina ikävä sanoa, mutta edelleen meillä ulkoministeriössä ja muissa viranomaisissa joudutaan käsittelemään näitä lapsikaappauskysymyksiä. Joskus ne ovat erittäin vaikeita sen vuoksi, että kaupataan maihin, joissa ei noudateta näitä Haagin lapsikaappausseppän periaatteita, ja sitten hyvin monimutkaisten prosessien kautta yritetään saada lapsia näistä maista takaisin.

Myöskin tämä laajempi keskustelu, jota tässä käytiin tyttöjen ympärileikkauksista tai silpomisesta: erittäin hyvä, että tämä nousi esiin, ja haluan vain sanoa, että me myöskin ulkoministeriön puolelta tietysti nähdään hyvin tärkeänä se työ, mitä vapaaehtoispuolella tehdään. Esimerkiksi somalitaustainen Ujuni Ahmed on toiminut vuosia juuri tässä Fenix ry:ssä ja saanut siitä palkintojakin, Suomen PEN:in palkintoja ja muuta tästä työstä. Ja uskon, että tämä on myöskin kysymys, johon yhteisöt itse voivat vaikuttaa tavattoman paljon, mutta on hyvä myöskin tuoda esiin neuvoloiden, lastensuojelun, koulujen, nuorisotyön merkitys tässä, jotta kaikissa yhteyksissä tätä tietoa lisätään niin, että tytöt eivät joutuisi tällaiselle tielle tai uhanalaisiksi näistä syistä.

Poliisien resursseihin kiinnitettiin huomiota edustaja Auton puheenvuorossa. Tietysti kaikki nämä kansainväliset sopimukset ovat sitten osa sellaista työtä, mitä poliisit seuraavat. Ja tähän sinänsä kiinnostavaan edustaja Zyskowiezin esille nostamaan kysymykseen eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkinnoista en uskalla sen enempää puuttua. Selvästi haastoittekin enemmän edustajatovereita vastaamaan näihin kysymyksiin siitä, onko tulkinta liian tiukka.

Mutta varmasti... Edustaja Rantanen myöskin nosti esille kysymyksen, millä tavalla sitten valvotaan näitä sopimuksia, mitkä ovat ne työkalut millä voidaan valvoa. Varmasti tässä ajassa, jossa enemmän ja enemmän tällaista tietoa — biometrisiä tunnisteita ja muuta — voidaan käyttää, niin silloin tietysti se työn teho ja sopimusten valvonnan teho näitä reittejä pitkin paranee. Ja tietysti tässä on kysymys äärimmäisen vakavasta asiasta, kun ihmisiä katoaa ja kokonaisia perheitä jopa katoaa ja heitä etsitään, joten on tärkeää, että olemme mukana osana tätä kansainvälistä verkostoa ja käytämme kaikkia niitä keinoja, joita meillä on käytettävissämme näiden ihmisten löytämiseksi tai lastenkin palauttamiseksi sitten oikeisiin perheisiin niissä tapauksissa, missä nämä rikokset ovat kohdistuneet lapsiin. — Kiitän tästä keskustelusta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

4. Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle valtion vuoden 2021 tilinpäätöksen ja hallituksen vuosikertomuksen tarkastuksesta

Kertomus K 20/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässäkin enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Mennään keskusteluun. Edustaja Kiljunen koettaa pyytää puheenvuoroa. [Kimmo Kiljunen: Kyllä yrittää!] — Myönnetään puheenvuoro. Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.28 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Oikeastaan haluaisin vain todeta, kun tässä salissa ei nyt ole paikalla varsinaisesti tarkastusvaliokunnan muita jäseniä, vain minä varajäsenenä, että me olemme aika perusteellisesti tarkastusvaliokunnassa käyneet lävitse tätä Valtiontalouden tarkastusvirastoa, ja olemmehan me kohdanneet siellä tämän ongelman myöskin pääjohtajan vaihdosta myöten. On ilo ollut todeta, että paljon siitä keskustelusta, mitä täällä on aikaisemmin käyty tarkastusviraston toiminnasta, on otettu huomioon, ja toivottavasti me pääsemme nyt sitten seesteisemmällä otteella kannustamaan tarkastusvirastoa tekemään juuri sitä työtä, mitä sen täytyy tehdäkin sekä laillisuusvalvonnan puolella että tarkoituksenmukaisuuskysymysten puolella, joita myös joudutaan käsittelemään, kun on kysymys valtion hallinnosta ja taloudenpidosta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 49/2022 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 12/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskusteluun, edustaja Rantanen.

Keskustelu

17.29 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme tässä nyt lakiehdotusta ja hallintovaliokunnan mietintöä. Laissa esitetään sitä, että laajamittaisen maahantulon tilan-

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

teessa Suomi voi turvautua Euroopan turvapaikkaviraston apuun eli pyytää sieltä virkamiehiä tänne käsittelemään näitä maahantuloja.

Kuten hallintovaliokunnan mietinnöstä ilmenee, tällä pyritään kehittämään laajamittaisen maahantulon hallintaa ja siihen varautumista. Valiokunta tässä omassa mietinnössään toteaa, että nämä mainitut muutokset koskevat maahanmuuttoviranomaisten varautumista kansainvälistä suojelua hakevien vastaanottoon laajamittaisen maahantulon tilanteessa, ja viimeksi mainittuihin pyritään puuttumaan myös eduskunnan käsittelyssä olevalla valmiuslain muutoksella ja tällä rajavartiolaitalla, joka tänään on annettu. Tässä valiokunnan mietinnössä todetaan myöskin se, että riski itärajalta tässä vallitsevassa tilanteessa on kohonnut.

Nyt se ongelma on se, että tämä hallitus on varautunut laajamittaiseen maahantuloon myös niissä tilanteissa, kun puhutaan vihamielisen valtion mahdollisesta hybridivaikuttamisesta, muutamalla lainsäädännöllä. Ensimmäinen lainsäädäntö oli se, että laajamittaisen maahantulon koordinaatio siirrettiin Migriin eli Maahanmuuttovirastoon, ja tässä on nyt toinen tällainen esitys, että siis voidaan turvautua Euroopan turvapaikkaviraston apuun. Kuten hyvin tiedämme tässä salissa, niin esimerkiksi tämä esitys varautuu vain lisäämään henkilökuntaa siinä kohtaa, jos tulee paljon ihmisiä, ja valmiuslaissa esitetään pykälä tähän vastaamiseksi niin, että voidaan ottaa kuljetusyrityksien kuljetuskapasiteettia haltuun näiden tulijoiden kuljettamiseen sekä ottaa haltuun rakennuksia ja kiinteistöjä, sellaisia, jotka pystyvät vetämään minimissään 30 henkilöä. Käytännöllisesti katsoen tämä hallitus varautuu vain mahdollisimman sujuvaan vastaanottoon, ei ehkäisemään laajamittaista maahantuloa, ei edes siinä tilanteessa, kun nämä ihmiset on kuljetettu rajalle ja heitä pyritään käyttämään valtion painostamiseen, ja tämä jos mikä on kyllä hyvin hämmästyttävää. Tämä on hyvin hämmästyttävää, että tämä maa ei kykene suojaamaan itseänsä, ei omaa suvereniteettiansa, vaan se pyrkii siihen, että kaikki otetaan vastaan.

Arvoisa puhemies! Laskeskelin valmiuslain esityksessä olevasta arviosta, että suorat vastaanoton kustannukset olivat silloin 2016 noin 65 euroa per henkilö per vuorokausi. Nyt kun Suomi vain varautuu vastaanottamaan kaikki — jopa niin, että valmiuslaissa esitetään mahdollisuutta puolittaa sosiaaliturva ja eläkkeet kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan — niin kyllähän tämä tilanne on varsin kummallinen. Nimittäin se 65 euroa vuorokaudessa on vain nämä suoran vastaanoton kustannukset — siinä ei ole kuljetuksia, siinä ei ole tulkkeja, siinä ei ole Migriä, siinä ei ole poliisia, siinä ei ole oikeuslaitosta eikä mitään viranomaista. Tämä tarkoittaisi sitä, että siis siellä 100 000—200 000:n kohdalla... En tiedä, millä tämä maa selviäisi näistä. Pidän hyvin hämmästyttävänä sitä, että todella me siis valmistaudumme täysin rajattomasti, meillä ei ole mitään hätäjarrua missään laissa, ja me teemme tällaisia lakeja, joilla vain pyritään tilanteesta selviämään, on se tulijamäärä mikä hyvänsä ja on se tulijoiden tausta ja motivaatio tai taustalla oleva toiminta mikä tahansa. Mielestäni tässä salissa täytyy olla sellainen vastuu — me olemme Suomen kansanedustajia, ja meidän ensisijainen tehtävämme on turvata Suomen ja suomalaisten turvallisuus ja perusoikeudet ja kohdistaa se tehtävämme siihen tehtävään, mikä meille on annettu, ja siihen mandaattiin.

Nyt tämän hallituksen ideologia vie tätä valmistelua, ja tämä ei näytä, arvoisa puhemies, kovinkaan hyvältä. Toivoisin nyt hallitukselta erinomaisen vastuullista toimintaa tässä tilanteessa, kuten perussuomalaiset ovat esittäneet näihin tuleviin rajalakeihin muutoksia.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen osalta valitettavasti, jos nämä ovat ne vastaukset laajamittaiseen maahantuloon, me emme näitä voi hyväksyä. Sen vuoksi me jätimme hal-

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

lintovaliokunnassa vastalauseen, jossa esitämme tämän lain hylkäystä. Nyt täytyy tulla järkevämpiä toimia ja toimia myöskin meidän turvapaikkapolitiikkaan eikä tällaisia esityksiä, joilla vain pyritään mukautumaan kulloiseenkin tilanteeseen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Peltokangas.

17.35 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi ulkomaalaislakia ja henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annettua lakia. Uudistusten tavoitteena on, että Suomi voisi pyytää Euroopan unionin turvapaikkaviraston turvapaikka-asioden tukiryhmien tarjoamaa operatiivista ja teknistä apua tilanteessa, jossa vihamielinen valtio pyrkii vaikuttamaan Suomeen välineellistämällä turvapaikanhakijoita aseeseen. Avun muotoja voisivat esityksen mukaan olla esimerkiksi avustaminen turvapaikkahakemusten käsittelyssä sekä vastaanottopalvelujen järjestämisessä.

No, on syytä huomioida, että EU:n virkamiehiä voitaisiin käyttää korkeintaan avustavissa tehtävissä ja niissäkin vain suomalaisen viranomaisen valvovan silmän alla ja että Euroopan unionin virkamiesten kouluttaminen ja perehdyttäminen Suomen kansallisiin lakeihin, menettelyihin ja käytäntöihin sekä mahdollisten tulkkauspalveluiden hankkiminen on paitsi kallista myös aikaa vievää puuhaa, valvonnasta puhumattakaan. Tällaiseen ei tositalanteessa ole aikaa eikä resursseja. Tähän uppoavat resurssit voitaisiin käyttää paljon tehokkaammin ja rajaturvallisuuteen aidosti vaikuttavasti.

Arvoisa puhemies! Ongelmallista on se, että laajamittaiselle maahantulon tilanteelle ei ole olemassa tarkkaa määritelmää. Tämä tekee tilanteen tunnistamisesta hidasta ja vaikeaa. Reagointi kyllin nopeasti on ilman määritelmää ja oikeanlaista lainsäädäntöä mahdollista. Olemme siis käytännössä tosipaikan tullen korviamme myöten ongelmissa. Me perussuomalaiset olemme korostaneet ja korostamme, että jos hybridioperaatiosta on pieniäkään viitteitä, tulisi rajan olla suljettavissa välittömästi ja turvapaikkahakemusten käsittelyn tulisi keskeytyä kaikilta osin — toisin sanottuna ei ainuttakaan hybridi vaikuttamisjantteria sisään maahan. Tässä yhteydessä on hyvä mainita myös, että lisäksi tarvitaan tehokas palautusjärjestelmä, jonka avulla aikaisemmin maahan tulleet, sadevesijärjestelmiimme nojailevat kielteisen turvapaikkapäätöksen ja karkotuspäätöksen saaneet voidaan ohjata ulos maasta.

Arvoisa puhemies! Viranomaisilla pitää olla tehokkaat keinot henkilötietojen käsittelyyn maahanmuuttohallinnossa ja lailliset keinot laajamittaisen maahantulon estämiseksi. Tällaiset pykälät on tuotava lakiin viipymättä. Viranomaiset tarvitsevat myös resursseja, jotta he voisivat turvata Suomen alueellisen koskemattomuuden ja kansalaisten turvallisuuden. Suomen tulee voida itse päättää, keitä se alueelleen päästää. Ei voi olla niin, että kuka tahansa ja millä asialla tahansa saa kävellä rajan yli. Tätä asiaa ei voi kylliksi korostaa nyt, kun hybridi vaikuttamisen uhka on aidosti olemassa Euroopan kiristyneen turvallisuustilanteen vuoksi.

Arvoisa puhemies! Esitetyt lainsäädännön muutokset eivät edistä Suomen rajaturvallisuutta tai viranomaisten toimintakykyä tarpeellisessa määrin. Me emme tarvitse laukunkantajia tai keskieuropalaisia kirjureita vaan lait, joilla mahdollistetaan Rajavartiolaitoksen ja viranomaistemme suorittavan portaan mahdollisuus estää tarvittaessa rajalta maahamme tulo tosiasiallisesti. Jos emme päästä hybridi vaikuttajia maahamme, emme tarvitse heille palveluitakaan. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Mäkelä.

17.39 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Eilen täällä keskusteltiin ihmisoikeuksista ja todettiin, että ne oikeudet harvemmin ovat absoluuttisia vaan että ne ovat aina suhteessa johonkin toiseen ihmisoikeuteen ja sen toteutumiseen, että toisenkin henkilön ihmisoikeudet voivat tulla täysimääräisesti voimaan. Äärimmäinen esimerkki tästä on sellainen tilanne, että kun on sota, niin siinä voidaan yleisesti hyväksytyllä tavalla kyseenalaistaa hyökkääjän oikeus elämäänsä, kun käytetään tappavaa voimaa heidän pysäyttämiseensä. Vähemmän äärimmäinen esimerkki olisi tällainen hybrdivaikuttamisen tilanne, jossa sinänsä tullaan väkivallattomasti maahan mutta tarkoituksena on kuitenkin horjuttaa sitä kyseistä yhteiskuntaa, johon ollaan pyrkimässä. Tässä tilanteessa joudutaan ratkaisemaan, kumpi on tärkeämpi oikeus, sen kohdemaan kansalaisten oikeus elämään omassa kotimaassaan sosiaaliturvan ja palveluiden piirissä vai näiden hybrdivaikuttajien oikeus tulla maahan, ja tässä pitäisi tehdä selvä linjanveto, että oman maan kansalaisten asia asetetaan etusijalle.

Myöskin hallintovaliokunta on toisessa lausunnossaan ottanut tällaisen kannan mutta nyt kuitenkin puoltaa tällaista lainsäädäntöä, jossa samaa ajatusvirhettä toistetaan uudestaan, niin että ei luoda lainsäädäntöä, jolla estettäisiin tätä maahantuloa, vaan luodaan lainsäädäntöä, jolla mahdollistettaisiin asioita sen maahantulon jälkeen. Eli eihän se, jos meillä on resursseja EU:n turvapaikkavirastossa käsittelemään asioita, olivat ne apuresursseja tai mitä tahansa resursseja, poista sitä todellista ongelmaa, että maahan on jo siinä vaiheessa tullut henkilöitä, joiden ei kuuluisi olla maassa. Niinpä onkin järjetöntä tehdä tällaista vetovoimatekijää, että meillä olisi rakennetta, infrastruktuuria ja resursseja pyörittää hakemusrumbaa näiden henkilöiden osalta.

Laki ei korjaa olemassa olevaa ongelmaa vaan saattaa pahimmillaan jopa pahentaa sitä. Siksi perussuomalaisten valiokunnassa tekemä lain hylkäämisehdotus on kannatettava.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kiljunen.

17.41 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Kuuntelin huolella näitä perussuomalaisten käyttämiä puheenvuoroja, ja ihan ensimmäisenä ilmiönä haluaisin todeta, että maailma pienenee ja maahanmuutto on väistämätön asia. Tämä on koskenut myöskin suomalaisia, jotka ovat siirtyneet ulkomaille historian eri vaiheissa, ja tämä koskee myöskin Suomea, joka sijaitsee täällä kaukana Pohjolassa. Tännekin tulee yhä enemmän ulkomaalaistaustaisia ihmisiä, [Mauri Peltokankaan välihuuto] jotka asettuvat tähän maahan asumaan ja rakentavat perheensä täällä ja tekevät työtä täällä. Myöskin on ihmisiä, jotka ovat suojattomia omissa maissaan, ja silloin kansainväliset yleissopimukset sitovat siihen, että heille täytyy antaa suojaa niin, että he eivät joudu vainon kohteeksi kotimaassaan. Tämä ensimmäinen seikka on väistämätön ilmiö.

Täällä annettiin ymmärtää perussuomalaisten puheenvuoroissa — muun muassa Rantasen puheenvuorossa — että ikään kuin tämä maa ei kykenisi suojaamaan itseään. Suomen nykyinen lainsäädäntö ja Suomen nykyinen hallitus ovat määrätietoisia kaikissa muodoissaan. Me ehdottomasti kykenemme suojaamaan kaikkia niitä ihmisiä, [Mari Rantanen: Eipä näy esityksestä!] jotka asuvat tässä maassa — Suomen kansalaisia ja kaikkia muitakin, jotka tässä maassa asuvat. On myöskin täysin selvä asia, että sitä ei pidä kyseenalaistaa, etteikö Suomen hallitukselle ja meille kaikille ole kaikkein tärkeintä, että me varmis-

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

tamme tässä maassa asuvien ihmisten turvallisuuden. Se on ykköslähtökohta kaikessa toiminnassamme.

Nyt kun me puhumme laajamittaisesta maahanmuutosta, joka on se ilmiö, jonka merkitystä tässä nyt spekuloidaan, arvoisa puhemies, niin me juuri todistamme Euroopassa järkevää, toisen maailmansodan jälkeen laajamittaisinta maahanmuuttoa ja pakolaisuutta. Tämän hirvittävän Ukrainan sodan vuoksi kolme miljoonaa ihmistä on siirtynyt muutamaa kuukautta Puolaan. Siinä on kysymys todella rajusta ja laajamittaisesta maahanmuutosta, joka kohdistuu nyt tässä tapauksessa keskiseen Eurooppaan, ja myöskin Suomeen on tullut Ukrainasta paljon pakolaisia. Sekin on suhteellisen laajamittaista, kun me näemme sen mittakaavan, missä me liikumme. [Mauri Peltokangas: Se on aitoa pakolaisuutta!] Nämä ovat juuri niitä ilmiöitä, joihin meidän täytyy osata aidolla ja oikealla tavalla reagoida, ja niin halutaankin tehdä.

Meillä on ollut sitten muutamia tapauksia ja ilmiöitä myöskin tästä asiasta, mihin tämä lakiesitys tässä nyt pohjautuu, eli niin sanotusta välineellistetyistä maahanmuutosta, esimerkkinä vaikkapa Valko-Venäjän toimet Liettuan ja Puolan vastaisilla rajoilla. Mutta nyt täytyy nähdä metsä puilta — nyt täytyy nähdä metsä puilta, kun puhutaan hybridivaikuttamisestakin: tämä ilmiö, tällainen välineellistetty maahanmuutto, on mittakaavaltaan kuitenkin hyvinkin pieni, [Mauri Peltokankaan välihuuto] ja tämänkaltainen järjestäytynyt yhteiskunta kuin Suomi on, kykenee kyllä tällaiset ilmiöt, joita me nyt olemme olleet todistamassa, hallitsemaan. Se isompi ongelma on tietenkin, että meillä voi olla hallitsematon maahanmuuttotilanne. Vaikkapa Puolassa se on tietyllä tasolla ollut jo hallitsematon, missä on ihan muut syyt taustalla, jotka aiheuttavat sen. Ja siihen myöskin Suomen täytyy kyetä reagoimaan, ja siihen liittyy tämä ajatustapa, että me tarvittaessa voimme turvautua eurooppalaiseen apuun siinä suhteessa, [Puhemies koputtaa] että turvapaikkaviranomaisten, Euroopan turvapaikkaviraston, apua voitaisiin tähän saada. Se on tämän lainsäädäntöehdotuksen idea. Ei nyt pidä sotkea tätä kokonaisuutta, mistä on kysymys.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen.

17.44 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Näyttää nyt kyllä siltä, että edustaja Kiljunen ei näe metsää puilta eikä erota kahden eri ilmiön eroa. [Hussein al-Taeen välihuuto] Ettekö te erota sitä, mikä on ukrainalaisten tilanne, jotka ovat juuri niitä, joita varten Geneven pakolaissopimus on aikanaan tehty? He pakenevat kotimaastaan pommien alta. Sen sijaan vihamielinen vaikuttaminen, jolla vieras valtio — pääsääntöisesti, yleensä, ei se aina valtio ole, mutta yleensä se on valtio — pyrkii työntämään, käyttämään ihmisiä, siirtolaisia, ihmisaseena, aiheuttamaan siihen yhteiskuntaan kaaosta. Jos te katsotte, arvoisa edustaja Kiljunen, taaksepäin, niin mitäpä olisi tapahtunut, jos Puola ei olisi silloin suojannut omia rajojansa? Se yhteiskunta ja Eurooppa olisi saattanut olla siinä kohtaa jo taas kaaoksessa, mikä olisi hankaloittanut nimenomaan ukrainalaisten asemaa. Tältä osin nämä on syytä kyllä todellakin erottaa. Niissä on nimittäin vissi ero. Toisessa on sopimustausta, mutta toisessa tulee kysymys siitä, mitä suojataan: suojaammeko me valtion suvereniteettia, suojaammeko me kansallista turvallisuutta, ja osoitamme myös suoraselkäisinä sen, että meitä ei voi painostaa tällaisella toiminnalla, työntämällä ihmisiä väkisin rajalle ja rajan yli. Se, että siihen varustauduttaisiin täällä siten, että nostamme vastaanottokapasiteettia, on täysin väärä lähtökohta tässä kohtaa, ja se valitettavasti näkyy näissä hallituksen esityksissä, ettei tässä olla osattu laittaa vaakakuppeihin sitä, mitä kautta tätä kyseistä ilmi-

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

ötä — nyt puhumme siis vihamielisestä vaikuttamisesta — katsotaan: katsotaanko sitä valtion suvereniteetin osalta vai katsotaanko sitä turvapaikkanäkökulmasta. Sitä ei tule tarkastella turvapaikkanäkökulmasta. On hyvä muistaa, kun vedotaan kansainvälisiin sopimuksiin, että suvereenilla valtiolla on aina oikeus päättää, keitä se alueelleen päästää. Se ei mene suinkaan niin, että henkilö voi päättää, milloin hän menee ja minne hän menee.

Totesitte myös omassa puheenvuorossanne, että maahanmuutto on väistämätön asia. Ei se ole mikään sirkkaparvi. Valtio myöskin päättää ehdot, millä sitä tehdään. Maahanmuuttoa ei tule sotkea tähän tällaiseen vihamieliseen toisen valtion vaikuttamiseen. Maahanmuuttoa tapahtuu, kyllä, mutta valtio tekee eli täällä eduskunnassa tehdään ne lait, millä ehdoilla sitä tehdään. Ja valitettavasti tällä kaudella tämä toiminta on ollut täysin päätöntä, hallitus on rikkonut ulkomaalaislakia joka kulmasta, ja se ei ole kovinkaan viisasta ja kestävä miltään osin, ei turvallisuuden mutta ei myöskään talouden näkökulmasta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Peltokangas.

17.47 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Niin, Suomen sisäinen turvallisuus on se pointti, mikä tässä tulee ottaa hyvin voimakkaasti huomioon. Tässä salissa ja tässä talossa pitää tehdä sellaista lainsäädäntöä, joka kohdentuu sellaiseen asiaan, että täällä Suomen rajojen sisäpuolella on turvallista olla. Nyt kun puhutaan hybrdivaikuttamistilanteesta, niin en todellakaan toivo, että siihen sekoitetaan normaalia maahanmuuttoa. Nyt kun tehdään sellaista lainsäädäntöä, jolla voidaan vaikuttaa hybrdivaikuttamistilanteeseen, niin sekoittaminen normaaliin maahanmuuttoon on mielestäni kyllä harhauttavaa ja... No, en nyt sano sitä sanaa, mutta todella harhauttavaa. On huolestuttavaa, että edustaja Kiljunen puheessaan äsken toi ihan selkeästi esiin, ainakin puheen alkuosassa, että hän ei erota hybrdivaikuttamistilannetta ja normaalia maahanmuuttoa. Se on hyvin, hyvin huolestuttavaa.

No, pointtinani on se, että haluaisin kiinnittää erityistä huomiota hallituksen tekemisiin nyt lähiaikoina. Perussuomalaiset ovat vaatineet ansiokkaasti vain yhtä asiaa, sitä, että me voimme turvata Suomen sisäisen turvallisuuden myös hybrdivaikuttamistilanteessa siten, että me luomme lainsäädäntöä, jolla Rajavartiolaitoksen toimeenpanevat henkilöt siellä rajalla voivat tosiasiallisesti keskeyttää hybrdivaikuttamistilanteessa ihmisten vaeltamisen Suomeen niin raja-asemilta kuin raja-asemien ulkopuolelta elikkä maarajalta. Tämä on se, mitä me haluamme. Ja näyttää siltä, että hallituksen vastaus siihen on pelkästään se, että valmistaudumme siihen, että maan sisäpuolella on hurjasti porukkaa. Meidän ei tarvitse, arvoisat kollegat, valmistautua siihen lainkaan, jos meillä on kunnossa lainsäädäntö, jolla me voimme pysäyttää sen hybrdivaikuttamisen sinne rajalle. Tätä me koetamme sanoa, ja tämä ei kelpaa.

Me ihmettelemme, miksi tämä ei kelpaa, mutta ei meidän tarvitse sitä ihmetellä, sen voi sanoa ääneen: hallitus menee yhden puolueen talutusnuorassa vaikka avantoon, ja tässä kohtaa vihreät vetävät ja muut hallituspuolueet kitisevät ja vinkuvat perässä. Tämä on Suomen turvallisuuden kannalta erittäin huolestuttava tilanne — erittäin huolestuttava tilanne. Hallituspuolueiden prioriteettina on ensin maailmanhalaaminen ja sen jälkeen Suomen sisäisen turvallisuuden varmistaminen. Perun välittömästi puheeni, kun saan tähän saliin rajavartiopöydät, jotka antavat tosiasiallisesti rajavartiomiehille ja -naisille mahdollisuuden estää hybrdivaikuttamistilanteessa Suomen rajan ylittämisen niin maarajalta kuin rajavartiopaikoilta. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja al-Tae.

17.50 Hussein al-Tae sd: Arvoisa puhemies! Laitetaan tämä nytten oikeaan perspektiiviin.

Ensinnäkin hybrdivaikuttamisesta. Sen katsotaan olevan tämmöinen pehmeä tapa käydä sotaa. Jokainen suomalainen päättävä tietää, että siinä kohtaa kyse ei ole turvapaikan hakemisesta eikä turvapaikkaprosesseista; kyse on siitä, että ihmisille on salakuljettajien kautta tahallisesti mahdollistettu se, että he tulevat esimerkiksi Suomen rajalle tai jollekin muulle rajalle. Tämän ei katsota olevan normaalia turvapaikanhakua eikä katsota myöskään olevan tilanne, jossa kaikki paikalla olevat olisivat sotaa pakenemassa tai muuta, vaan se on selkeä vaikuttamistilanne, ja tässä kohtaa meillä on paljon erilaisia tapoja estää tämäntyyppisiä vaikuttamistilanteita. [Mauri Peltokankaan välihuuto]

Ensimmäinen on se, että meidän ulkopolitiikka toimii. Esimerkiksi tässä Valko-Venäjän tapauksessa jopa Suomen ulkoministeriö oli ollut yhteydessä niihin maihin, joista se pääasiallinen massa ihmisiä tuli sinne Valko-Venäjän rajalle yrittäen Euroopan puolelle. Euroopan unioni myöskin aktiivisesti kävi tätä keskustelua, joka lopulta johti siihen, että näitä lentoja kyettiin vähentämään, jopa estämään, ja näin ollen ihmisten siirto Valko-Venäjän rajalle ja Euroopan rajalle pystyttiin pysäyttämään. Tämä on yksi erinomainen keino, joka koettiin toimivaksi.

Keinoja on myös monia muita: Frontexin käyttö, rajaesteiden käyttö, ylipäänsä rajaturvallisuuden ottaminen laajalla mittakaavalla tähän mukaan, yhteiskunnan valjastaminen, informaatiovaikuttaminen niissä maissa, joista nämä ihmiset lähtevät, ja niin edelleen.

Tässä lain pykälässä kyse on siitä, että kun turvapaikanhakijat tulevat rajalle, niin jos siellä on joukossa hybrdivaikuttajia, siirtolaisia ja turvapaikanhakijoita... [Mauri Peltokangas: Miten te erittelette ne? — Mari Rantanen: Aivan!] — Juuri näin. — Jos koemme, että siellä on esimerkiksi aitoja turvapaikanhakijoita joukossa, ja jos me emme tiedä, mikä heidän todellinen määränsä on, niin me emme halua, että Suomen rajaviranomainen tai Migri yksin hoitaa tätä koko palettia, vaan pidetään huoli siitä, että meillä on lainsäädännöllinen mahdollisuus laajentaa meidän työvoimakapasiteettiamme tässä kysymyksessä, jottei kävisi niin kuin kävi Valko-Venäjän rajalla, jossa esimerkiksi kuoli paljon lapsia metsään.

Tässä ei ole oikeastaan sen suuremmasta asiasta kyse kuin siitä, että asiat hoidetaan mallikkaasti ottaen huomioon nämä kovat keinot, mitkä ovat jo käytössä — ja nyt on tulossa lakeja, jotka vielä mahdollistavat enemmän tämmöisiä kovempia keinoja — ja sitten vielä nämä pehmeät keinot, ja sen lisäksi on näitä ihan perustapoja mahdollistaa lainsäädännöllisesti se, että me saamme myös apua EU:n sisältä näitten asioitten hoidossa.

Ja jos tämä asia olisi todella niin suuri ja vakava kuin... [Puhemies koputtaa] — Jos 10 sekuntia sallitte?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Saatte vaikka 20, mutta tämä oli tämmöinen varoitus.

Jos tämä asia olisi todella niin vakava kuin tässä ehkä yritetään tuoda ilmi, ja jos se olisi niin akuutti kuin tässä ehkä nyt yritetään maalata, [Mauri Peltokangas: Hallitus nämä esitykset tuo!] niin todellisuudessaan täällä olisi enemmän kuin neljä kansanedustajaa — kaksi perussuomalaista ja kaksi demaria — ja käytäisiin laajempaa keskustelua tässä suh-

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

teessa. Todellisuudessa tämä on yksi käytännön esimerkki siitä, miten tätä palettia voi parhaiten hoitaa normaalikäytännön mukaisesti niin, että se ihmismurhe ei olisi paha mutta sitten samanaikaisesti Suomen rajaturvallisuus ja suomalaisten turvallisuus pidetään kunnossa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kiljunen.

17.54 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kun me tässä kävimme keskustelua siitä, kuka sotkee erilaisia käsitteitä, niin ehkä on hyvä katsoa nämä käsitteet sillä lailla läpi, että ymmärrämme, mistä me puhumme. [Mauri Peltokangas: Katsotaanpas oikein tarkasti!] Te totesitte, että minä sotken maahanmuuton ja tämän hybrdivaikuttamisen ja että en tunnista niiden eroa. Voin sanoa henkilökohtaisesti tunnistavani — ja tiedän myöskin, että hallitus tunnistaa — sen eron erittäin selvästi. [Mari Rantanen: Ei se näy esityksessä!]

Ensinnäkin peruskäsitteet täytyy nyt ymmärtää. Termi ”hybrdivaikuttaminen” on hie-
man hämäävä, me emme näe sen sisään. Te puhutte nyt hybrdivaikuttamisesta silloin, kun on kysymys tällaisesta niin sanotusta välineellistetyistä maahanmuutosta, josta tämä esi-
merkki juuri Valko-Venäjän ja Puolan ja Liettuan rajoilla viime vuodelta oli. Se on sel-
keästi siihen liittyvä asia, ja se on ”välineellistettyä maahanmuuttoa”. Hybrdivaikuttami-
sella tarkoitetaan turvallisuusuuhkia, muita kuin konventionaalisia, aseellisia turvalli-
suusuuhkia, ja niitä on iso ja laaja repertuaari. Niitä on erittäin paljon eri muotoja, joista
tämä välineellinen maahanmuuttoprosessi on yksi pieni elementti. Siellä on informaatio-
vaikuttamista, siellä on asymmetristä sodankäyntiä, siinä voi olla terroritekoja, siinä on
monenlaista. Tämä hybridi-käsitteen alle tuleva tapa muodostaa turvallisuusriskejä ja tur-
vallisuusuuhkia on erittäin laaja. Nyt ei mennä siihen kysymykseen, vaan puhutaan välineel-
listetystä maahanmuutosta ja maahanmuutosta.

Ja se, minkä te sotkette tässä — ja siihen edustaja al-Tae juuri viittasi omassa puhe-
vuorossaan — on se, että te sotkette turvapaikkakäsittelyprosessin tähän välineellistettyyn
maahanmuuttoon. Ne ovat kaksi aivan eri asiaa, ne ovat kaksi täysin eri asiaa, [Mari Ran-
tasen välihuuto] ja teidän on tarpeetonta ruveta keskustelemaan turvapaikanhakuproses-
seista ja Geneven sopimuksesta tässä yhteydessä, kun me puhumme tästä välineellistetyistä
maahanmuutosta. [Mauri Peltokangas: Tekö ne määrittelette?] — Minulla on konkreetti-
nen kokemus asiasta. Edustaja Peltokangas, minulla on konkreettinen kokemus tästä asias-
ta. Olen Euroopan neuvostossa mukana näissä asioissa ja olen käynyt, silloin kun tämä tei-
dän mukanne hybrdivaikuttaminen, välineellistetty maahanmuuttoprosessi, oli pahim-
millaan, Puolan rajalla ja Liettuan rajalla. Minä olin siellä rajalla, ja minä haastattelin niitä
ihmisiä, jotka olivat tulleet sen rajan ylitse. Tässä edustaja al-Tae kertoi, että siellä on hy-
vin haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä. Kyllä on, koska he olivat metsässä, isoin jou-
koin. Sillä alueella oli tuhansia, pahimmillaan kymmeniätuhansia, ihmisiä. He tulivat ra-
jan ylitse, ja minä kysyin heiltä — osa puhui venäjää, ja puhuin heidän kanssaan venäjää,
osa puhui ranskaa, ja puhuttiin ranskaa, tai puhuttiin englantia — ja käytiin läpi asioita.
Kaikki ne, jotka minä kohtasin, kertoivat, miksi ovat siinä, mitä on tapahtunut, miksi ovat
siinä niin: ”Täällä kysytään, haetko sinä turvapaikkaa, mutta minä en ole missään tapauk-
sessa hakemassa turvapaikkaa.” ”Minä en halua jäädä Liettuaan.” ”En halua jäädä Puo-
laan.” ”Minut oli informoitu Bagdadissa”, ”Minut oli informoitu Moskovassa” — tai mistä
tahansa he tulivatkaan sinne — ”että Minskin kautta ovat ovet auki Eurooppaan.” ”Minä
haluan mennä Saksaan.” ”Minä haluan mennä Englantiin.” ”Minä haluan mennä johonkin

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

Eurooppaan, missä minulla on sukulaisia tai ystäviä, joiden luokse olen pääsemässä, koska annettiin ymmärtää, että täältä Minskin kautta päästään lävitse.” [Puhemies koputtaa]

He eivät olleet turvapaikanhakijoita. Älkää sotkeko turvapaikanhakuprosessia tähän kysymykseen silloin kun me puhumme välineellisestä maahanmuutosta. Ja tähän liittyen myöskin Suomi haluaa olla tarkka: emme me myöskään halua olla tämän välineellistetyin maahanmuuton uhreja, jos sikseen tulisi. [Mauri Peltokangas: Te ette suostuneet laatimaan lainsäädäntöä estämään sitä, mistä juuri puhuitte!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen.

17.58 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Arvostan kollega Kiljusta, kun hän monasti jaksaa väitellä täällä salissa myöhäänkin illalla, mutta se ongelma tässä on nyt se, että vaikka molemmat tässä kuvaavat aivan oikein — kuten al-Tae ja Kiljunen toteavat — että nämä ovat kaksi eri asiaa — juu, niin ovatkin — niin miksi ihmeessä hallitus esityksissään ei osaa näitä erottaa. [Kimmo Kiljunen: Osaa erottaa!] Vika ei ole meissä, vaan vika on hallituksessa, joka tuo täysin torsoja esityksiä tänne saliin. Ja jos te luette tämänkin hallituksen esityksen läpi, niin tämä lähtee siitä, että tällä halutaan vastata välineellistettyyn maahantuloon. No, jos tällä halutaan vastata välineellistettyyn maahantuloon, joka ei ole turvapaikanhakua, niin piruako täällä Suomessa tekevät turvapaikkaviraston ihmiset EU:sta. Emme me tarvitse tänne kuulkaa siinä kohtaa mitään bingoisäntiä ja -emäntiä, jos tässä ei ole kysymys turvapaikanhausta.

Tässä nyt on se suuri heikkous, joka tällä hallituksella on. Kuten tässä edustaja Peltokangas aivan oikein totesi, jää kyllä vahvasti sellainen kutina, että te olette jonkun talutusnuorassa, kun te sotkette ne nimenomaan näissä lakiesityksissä, on kyse sitten tästä laista, on kyse sitten rajavartiolaista tai on kyse sitten valmiuslaista. Kuuntelin kyllä ilolla edustaja al-Taen puheenvuoroa, jossa hän kuvasi erinomaisen hyvin, että nämä henkilöt, jotka on tuotu rajalle, eivät ole oikeita turvapaikanhakijoita ja heidän tulonsa tulee estää. Olemme tästä tismalleen samaa mieltä, mutta se ongelma on se, että teidän hallituksenne ei ymmärrä tätä eikä tuo meille sellaisia lainsäädäntöpykälä, joilla tämä voidaan estää.

Kuten edustaja Kiljunen kuvasi, olitte tavannut siellä Puolan rajalla ihmisiä, joille on markkinoitu Bagdadissa, että Minskin kautta pääsee Saksaan, ja varmasti Suomeenkin saattoi joku olla matkalla. Tehän kuvasitte juuri sen, mistä me ollaan puhuttu kaikki nämä vuodet vuodesta 2015 lähtien. Oikea turvapaikanhakija ei valikoi sitä maata, mihin hän on menossa, vaan hän menee siihen ensimmäiseen lähellä olevaan turvalliseen maahan. Ja tässä on meillä iso ongelma.

Minä toivoisin, että tässä salissa järki voittaisi ja täällä päästäisiin sellaisiin pykäliin, joilla voidaan estää vihamielinen toiminta, mutta näissä esityksissä, arvoisat kollegat, ne asiat kyllä sotketaan. Mutta ei huolta, perussuomalaiset pitävät erinomaisesti huolta siitä, että näitä ei sotketa, ja jos sotketaan, niin me tuomme sen asian kyllä esiin. Toivon, että viette tätä viestiä myöskin — te olette molemmat pääministeripuolueen edustajia — oman puolueenne kautta, että nyt olisi aika ottaa pää pois pensaasta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Peltokangas.

18.01 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä on käyty hyvää keskustelua. Täällä edustajat Kiljunen ja al-Tae toivat nimenomaan sen pointin esiin. Siitä voi-

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

daan olla monta mieltä, kuuluuko suomalaisen kansanedustajan olla Puolassa raja-aitaan nojaamassa, kun siellä on hybridivaikuttamistilanne päällä, mutta annan arvon sille, [Kimmo Kiljusen välihuuto] koska matkailu avartaa ja kokemukset myös — siinä mielessä ihan ok.

Kun te mainitsitte, että tässä ei ollut näiden henkilöiden kohdalla, jotka olivat tulleet rajan yli sinne Puolan puolelle, kysymys turvapaikanhakijoista vaan hybridivaikuttamista suorittavista henkilöistä, niin nimenomaan tässä on se pointti. Nyt hallitus tekee sellaista lainsäädäntöä, että nämä rajan yli tulleet pääsevät meillä hoteisiin ja meillä on heitä varten täällä armeija ihmisiä, jopa Euroopasta roudattua henkilökuntaa, jotka pitävät huolta siitä rajan yli tulleesta porukasta, kun me perussuomalaiset näkisimme sellaisen ratkaisun, että nämä esiin tuomanne henkilöt, joista nimenomaan itse mainitsitte, että he eivät ole turvapaikanhakijoita, eivät pääsisi Suomen rajojen sisäpuolelle, koska ei-turvapaikanhakijahan ei tulekaan päästä. Tästä olemme varmasti samaa mieltä, että henkilöllä, joka ei ole turvapaikkaa hakemassa, ei ole mitään asiaa Suomeen. Hienoa, me olemme tästä samaa mieltä.

Miksi me emme sitten yhdessä laatisi sellaista lakia, joka estää nimenomaan tällaisten henkilöiden maahanpääsyn? Tämä on se asian pihvi, jota perussuomalaiset yrittävät koko ajan hallitukselle ystävällisesti tuoda esiin valiokuntatyössä, tuoda esiin täällä salissa sekä sosiaalisessa mediassa ja henkilökohtaisissa keskusteluissa jatkuvasti. Tässä kohtaa tulee Peltokankaan äireen pojalle mieleen, että miksi, arvon kollegat, jotka ovat hyvin knällejä, viisaita miehiä, eivät ota koppia tästä. Siksi edellisessä puheenvuorossani toin esiin sen hypoteesin, että ollaanko tässä jossain talutushihnassa. Tämä oikeasti, arvoisat kollegat, tuntuu nyt siltä.

Mutta mennään vielä siihen, että koska tässä nyt näyttää vallitsevan yksimielisyys siitä, että on olemassa tilanteita, joissa nimenomaan hybridivaikuttamista käytetään välineellistämällä ihmisiä tulemaan rajojen sisäpuolelle, meidän tulisi estää se. Laaditaan sellainen lainsäädäntö. Viekkä pääministeripuolueen edustajina, niin kuin edustaja Rantanen tässä ansiokkaasti sanoi, terveisiä sinne, että nyt pannaan toimeen. Ei tehdä niin kuin aikaisemmin tehtiin, että siellä olivat ne tarpeelliset pykälät olemassa mutta iltakoulussa poistitte ne. Elikkä siellä joku puolue vaikutti poliittisesti siihen, ei hyväksynyt sitä. Oliko se hallituskysymys, vai mikä se oli? Jotain tapahtui, me kaikki tiedämme sen. Ymmärrän hyvin, että ette voi tähän ottaa kantaa, mutta me tiedämme, että tästä on kysymys, koska järkevä suomalainen poliitikko ajattelee ensin Suomen sisäisen turvallisuuden parasta ja sitä nimenomaista asiaa, että me estämme niiden niin sanottujen hybridivaikuttajien, jotka eivät ole turvapaikanhakijoita, maahanpääsyn. Tämä on se yhteinen tavoitetila, ja toivon, että siihen päästään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja al-Taee.

18.04 Hussein al-Taee sd: Arvoisa puhemies! Kaikkien suomalaisten kansanedustajien yhteinen tahtotila on pitää huoli siitä, että Suomen rajalta tulee sellaisia ihmisiä, jotka ovat toivottuja, ja niin tämä lakiesitys kuin kaikki muutkin lakiesitykset pyrkivät tähän päämäärään. Meillä ei ole hallituksessa eikä eduskunnassa oikeastaan tästä mitään erimielisyyttä.

Minä ehkä joudun paljastamaan, että joudun tekemään aika paljon töitä näitten asioitten eteen, tein myöskin siviiliammattissani. Tässä on kyse tilanteesta, jossa suurin osa pakolaisista asuu joko oman kotimaansa sisällä pakolaisleireillä tai sen liepeillä, naapurustossa.

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

Pieni osa näistä ihmisistä päätyy lähtemään liikkeelle kauemmaksi. Tavoitetila on aina se, että konflikti ratkotaan mahdollisimman nopeasti sellaiseen kuntoon, että nämä pakolaiset pääsevät takaisin rakentamaan oman kotinsa, jottei pakolaisuus jatku liian pitkään. Muuten he käytännössä asettuvat niihin pakolaisleireihin tai sitten niihin muihin maihin. Pakolaisuus ei ole koskaan mikään hieno asia. Se on aina huono asia, koska siinä koti on muuttunut viholliseksi.

Tässä tilanteessa, kun ihmisten olo pakolaisleireissä tai niillä lähialueilla on kääntynyt negatiiviseksi, vaaralliseksi ja vaikeaksi, ihmissalakuljettajat tulevat ja myyvät näille ihmisille paketteja päästä pois niiltä alueilta ja niistä tilanteista. Siellä on joukossa aitoja pakolaisia, joita on käytetty tässä tilanteessa ja joille on myyty mahdollisuus hakea turvaa muualta kuin siitä tilanteesta, missä he ovat. YK:n UNHCR-järjestelmä ei tällä hetkellä kanna näistä lähes sadasta miljoonasta ihmisestä huolta, koska se on aliresursoitu. Ja näin ollen nämä ihmissalakuljettajat käyttävät näitä mahdollisuuksia tarjota tätä joillekin ihmisille. Mutta siellä on joukossa myöskin niitä, jotka eivät ole pakolaisia ja jotka eivät ole turvapaikanhakijoita vaan opportunisteja. Kun reitti aukeaa johonkin, niin myöskin he haluavat mukaan, haluavat vaihtaa elämänsä tai elää. He tulevat laittomasti jollekin alueelle, koska heille luvataan jotakin.

Meidän on hirveän vaikeaa Valko-Venäjän rajalla tai jollain muulla rajalla tietää heti kättelyssä, kun katsomme näitä ihmisiä — lapsiperheitä, aikuisia, mitä tahansa — että mistähän tässä on todellisuudessa kysymys. Mutta me tiedämme sen ison kuvan. Se iso kuva on, että siellä on ihmissalakuljettajia ja mahdollisesti hybrdivaikuttajavaltioita, jotka yrittävät vaikuttaa meihin. Tehtävämme on asettaa raja-aita ja käyttää erilaisia keinoja siihen, että laajamittainen maahantulo estetään. Mutta sitten samanaikaisesti täytyy käytännössä erottaa, ketkä siellä ovat aitoja turvapaikanhakijoita. Ja tähän tarvitaan joidenkin ihmisten kohdalla haastatteluprosessi, jossa kysytään: ”Hei, lähditkö sinä Mosulista, ja kaatuivatko pommit niskaan? Onko tämä perhe sitä?” [Puhemies koputtaa] Ja jos pystytään todentamaan ja todistamaan, että tämä ihminen tämän massan joukossa ansaitsee turvapaikan, niin hänelle se täytyy suoda. Tähän saatetaan tarvita lisäapua EU:sta, ja sen vuoksi tämä laki on säädetty.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen.

18.08 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja al-Tae melkein teki tarpeettomaksi tämän puheenvuoron, koska hän juuri kuvasi sen tilanteen, mistä on kysymys.

Kun edustaja Peltokangas ehkä hieman virnuillen totesi, että ollaan siellä Puolan ja Valko-Venäjän rajalla nojailemassa rajatolppiin, että matkailu avartaa, niin sanon niin, että aikaa ei ollut nojailla niihin rajatolppiin, mutta kylläkin matkailu avarsi, ja sen takia sinne mentiin, että me tutustuimme siihen tilanteeseen, jopa niin pitkälle, että me voimme täällä siitä asiasta puhua. Se oli sen tarkoitus. Meidän oli tarkoitus seurata nimenomaan ihmisoikeusnäkökulmasta tätä tilannetta ja sitä, onko siinä aito turvapaikanhakutilanne vai ei. Sitä me halusimme seurata, ja voidaan juuri se teille kertoa, että ei ollut. Siinä oli selkeästi tällainen välineellistetty maahanmuuttotilanne. He olivat normaaleja siirtolaisia, jotka pyrkivät Eurooppaan ja tulivat raja-aitojen ylitse sieltä, ja itse asiassa Omonin sotilaat ja poliisi siellä ohjailivat sitä prosessia vielä julkealla tavalla, se prosessi oli täysin läpinäkyvä. Eli siinä suhteessa se oli mitä törkeimmin tehty välineellistetty maahanmuuttotilanne, jossa pyrittiin vaikuttamaan negatiivisesti siihen naapurimaan asetelmaan.

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

Edustaja al-Tae sanoi juuri sen olennaisimman asian: Puola, Liettua ja Suomi ovat al-lekirjoittaneet Geneven pakolaissopimuksen, ja sen lähtökohta on antaa suojaa ihmiselle, joka sitä suojaa ei kotimaassaan saa, joka voi joutua vainotoimenpiteen kohteeksi, tai tääl-lä puhuttiin juuri katoamistilanteista, että meillä on tahatonta katoamista ja niin edelleen, eli on vainoa. Me eletään vielä maailmassa semmoisessa tilanteessa, että ihmiset joutuvat pakenemaan, saamaan suojaa, ja me olemme velvoitettuja sivistysvaltiona antamaan sen suojan.

Se tilanne täytyy selvittää. Siihen me olemme sitoutuneet, että me selvitämme, onko ih-minen aidosti suojaa tarvitsemassa vai onko hän pyrkimässä vain siirtolaiseksi Euroop-paan, mikä sekin sinänsä on ihan legitiimi pyrkimys, vaikka se tapahtuukin niin, etteivät paperit ole kunnossa, eli siinä mielessä ollaan laittomassa asettelussa. Ja tämän selvittä-misestä on kysymys, koska tällaisessa tilanteessa me emme voi etukäteen tietää, kun joku tulee maahan, mikä on asetelma: onko [Mauri Peltokankaan välihuuto] aidosti oikeus tur-vapaikkaan — Geneven sopimukseen olemme sitoutuneet — vai onko tämä joko välineel-listettyä, laitonta tai jotain muuta salakuljetustoimintaa tai muuta.

Tämä on se yksinkertainen asia, jota tässä selvitetään. Ei tätä kannata tämän monimut-kaisemmaksi tehdä, ja sen vuoksi nyt tätä lainsäädäntöä pyritään tehostamaan niin, että me voisimme saada tarvittaessa Euroopan unionista, eurooppalaisilta turvapaikkaviranomai-silta, apua, jos meillä olisi hyvin laajamittaisesti tämmöisiä ilmiöitä tapahtumassa. Tämä on järkevää Suomen ja suomalaisen yhteiskunnan turvallisuudesta ja myöskin koskemat-tomuudesta huolen pitämistä, tässä tapauksessa eurooppalaisella avulla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vielä edustaja Rantanen.

18.11 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Tässä juuri kuvattiin se ongelma, mikä Suo-mella on. Edustaja Kiljunen on käynyt oikein katsomassa Puolan rajalla ja todennut, [Kim-mo Kiljunen: Oikein!] että herranen aika, tähän on välineellistetty tilanne, mutta sitten te tulette Suomen eduskuntaan ja kerrotte, että emme me niin voi tehdä, koska me otamme kaikki sisään ja rupeamme laittamaan heitä turvapaikkaprosessiin ja kysymme, ovatko he välineellistettyjä vai eivät. Ymmärrätkö te, edustaja Kiljunen, miten vaarallinen tuo aja-tus on? Näin ei pidä missään nimessä toimia, vaan kun te olette nähnyt Puolassa, kuinka se tilanne estetään, niin teidän pitäisi olla hyvin tietoinen siitä, että monia kymmeniätuhansia ihmisiä estettiin tulemasta Euroopan sisälle juuri sen vuoksi, että he eivät ole aitoja turva-paikanhakijoita. Siellä kävivät myöskin EU:n viskaalit sanomassa, että hyvä, näin pitää toimiakin, eivätkä he ole saaneet siitä myöskään Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelta langettavia tuomioita. Itse asiassa väliratkaisuissakin lukee se, että valtiolla on oikeus päät-tää, keitä se alueelleen päästää.

Toinen kysymys on sitten se, minkä EIT jo havaitsi, että jos nämä henkilöt ovat kuiten-kin siinä viranomaisten näkyvillä, niin humanitääristä apua tulee sinne rajan toiselle puo-lalle laittaa. Mutta se ajatus, että kaikki päästetään Suomen rajan sisäpuolelle ja ruvetaan tutkimaan jokaisen turvapaikkahakemusta, on täysin mieletön. Itsehän te juuri kuvasitte, että tässä ei ole kyse turvapaikasta — silloin heitä ei tule ottaa rajojen sisäpuolelle ja alkaa täällä tutkimaan näitä turvapaikkahakemuksia. Tässä on se merkittävin ero, kun me pu-humme siitä välineellistetystä, vihamielisestä toiminnasta ja aidosta ja oikeasta turvapai-kanhausta.

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

Ja se on kyllä tässä yhteydessä nyt myös sanottava, että Geneven pakolaissopimus, joka on muistaakseni tullut voimaan vuonna 51, on tehty aivan toisenlaiseen tilanteeseen. Se on tehty toisen maailmansodan jälkeen ja tällaiseen aitoon pakolaisuuteen, jotta ei käy niin, että ihmiset eivät pääse turvaan silloin, kun joku hullu alkaa pommittamaan, kuten me nyt näemme Euroopassa. Siihen aikaan ei ole pohdittu sitä, että hetkinen, joku valtioon voi käyttää tällaista hyökkäystä ihmisiä hyväksi käyttäen toista valtiota kohtaan. Siltä osin nämä viittaukset Geneven pakolaissopimukseen tässä yhteydessä, kun me puhumme vihamielisestä välineellistämisestä, ovat kyllä hiukan huonoja.

Ja mielestäni tämä on hyvä myöskin huomioida, että meidän täytyy erottaa nämä kaksi asiaa, turvapaikat ja välineellistäminen. Se todellinen murhe — sanon tämän nyt ihan sydämeistäni — on se, että hallituksessa tuntuu olevan sellaisia ideologisia ajatuksia, että näitä ei voida erottaa. Mielestäni se on kyllä hyvin vahingollista, ja toivoisin, että tältä osin järki voittaisi myös hallituksessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kiljunen. [Kimmo Kiljunen: Arvoisa puhemies! Ihan viimeiseksi vielä...] Ihan ensimmäiseksi vielä: laittakaa mikrofoni päälle.

18.14 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ihan viimeiseksi vielä: Hallitus osaa tämän asian erottaa, näkee sen välineellistetyn maahanmuuton ja aidon turvapaikanhaun eron, mutta hallitus ei voi sitä tietää etukäteen, niin kuin ei Puolassa ja Liettuaassakaan voitu etukäteen tietää, kun nopeasti tapahtui tällainen hallitsematon tilanne, että yhtäkkiä on iso joukko ihmisiä rajalta tullut ylitse, onko siinä aito pakolaisvirta, onko siinä aito pakolaistilanne vai ei. Ja tämän vuoksi halutaan varmistaa tätä prosessia, että me voimme toimia sekä kansainvälisen oikeuden lähtökohtien mukaan että myöskin kansallisen turvallisuuden lähtökohdista. Tämä asia on hallinnassa. Me osaamme sen erottaa, mutta te tietoisesti haluatte sen sotkea.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, minulla on varmasti koko iltaa olla tässä, enkä missään nimessä halua rajoittaa teidän parlamentaarista oikeuttanne käydä tätä keskustelua, mutta olen tulkitsevinani, että te ette nyt kovin paljon pysty vaikuttamaan — ettekä hybridivaikuttamaan — toistenne mielipiteisiin. Mutta sovitaan, että jokainen saa vielä ainakin yhden puheenvuoron. — Edustaja Rantanen.

18.15 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Lopetan tähän puheenvuoroon, olen samaa mieltä.

Totean vain vielä uudestaan sen ihan vakavissani, edustaja Kiljunen, että kun te sanotte täällä, että te osaatte hallituksessa erottaa, niin jos näin olisi, niin teidän lakiesityksenne, mitä te tuotte tähän saliin, olisivat täysin erilaisia, ja se on tässä nyt suurena murheena. Jätän tämän kuitenkin hautumaan teidän, kokeneen parlamentaarikon, mieleen. Uskon, että olemme tästä asiasta samaa mieltä, mutta ymmärrän myöskin hallituspuolueen edustajan pakon puolustaa tässä esityksiä. Mutta ehkä siellä taustalla voisi nyt käydä ihan vakavaakin keskustelua tästä asiasta. En tohtisi näin vakavissa asioissa teitä moittia täällä, vaan nimenomaan me toivoisimme, että teiltä tulisi sellaisia esityksiä, joita oppositiokin voisi pääsääntöisesti tässä asiassa, nimenomaan tässä kansallisen turvallisuuden varmistamisessa, tukea. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Peltokangas.

18.16 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvostettu puhemies! Osaltani myöskin viimeinen kommentointi tähän.

Edustaja Kiljunen toi ansiokkaasti tässä esille oman mielipiteensä siitä, että hallitus tietää ja erottaa — hallitus tietää ja erottaa. Pidän pitkäaikaista parlamentaarikkooa myöskin asiantuntijana, koska tässä tänä iltana on todistettu se, että todellista asiantuntijuutta on, koska paikan päälläkin on oltu ja on todellakin olemassa siellä ihan luissa ja ytimissä se kokemus, mitä siellä on tapahtunut, ja ollaan haastateltu ihmisiä ja todettu, että kyseessä ei ole turvapaikanhaku vaan nimenomaan hybridivaikuttaminen. Nyt totesitte vielä sen yksikantaan — mikä on sinällään iloinen uutinen — että hallitus tietää ja pystyy erottamaan nämä kaksi asiaa todellakin. Ja olen muistavinani, että hallituspuolueiden jäsenet usein tuovat esiin sen, että asiantuntijuutta tulee kuulla, ja sitten myöskin sen, ennaltaehkäisevä toiminta on aina järkevää. Eli pyrimme ennaltaehkäisemään sellaisia tilanteita, joista me kaikki toivomme, että niitä ei syntyisi.

Ja tässä kohtaa sitten vedänkin aasinsillalla siihen, että kun se ennaltaehkäisy on parasta ja kun meillä on täällä pääministeripuolueen kansanedustajia, joilla on kokemusta ja näkemystä, paikallaolokokemusta, todellista osaamista siitä asiasta, niin hallitus ei tuo kuitenkaan tähän saliin sitä ennaltaehkäisevää pykälää, jolla voidaan todellisesti estää se teidän näkemänne tilanne siellä Puolassa. Tämä on se, mitä perussuomalaiset toivovat, ja nyt olen onnellinen siitä, että hallituspuolueet osaavat erottaa nämä asiat ja haluavat ennaltaehkäistä. Ja olen varma siitä, että viimeistään ensi viikolla saamme tänne käsittelyyn sen rajapykälän, jolla tämä ongelma ratkeaa, ja voimme taputtaa seisaaltaan tältä puolelta, että kiitos, toitte sen, mitä Suomi tarvitsee.

Kiitos, arvoisa puhemies, ja hyvää viikonloppua!

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, oikein hyvää viikonloppua! — Edustaja al-Tae.

18.18 Hussein al-Tae sd: Arvoisa puhemies! Minulla on tapana katsoa ratkaisukeskeisesti näitä kysymyksiä. Tämä riskihän ei ole vielä onneksi realisoitunut, ja sitä vartenhan me istutaan täällä, että pystytään ennaltaehkäisevästi toimimaan niin, että meidän pitkä raja erityisesti Venäjän kanssa ei vuotaisi ja pystytään hallitsemaan tilanne. Tässä on tulossa sarja erilaisia esityksiä tämän asian varmistamiseksi. Tämä kuuluu niihin, tämä on yksi niistä.

Minä kokisin, että tässä tilanteessa tavallaan haetaan sellaista ajatusta, että sitä, missä Puola ja Liettua ja Latvia tekivät virheen — sinne metsään kuoli lapsia — me emme halua ja tämän vuoksi luodaan tämmöinen laajempi, leveämpi järjestelmä sille, että voimme tätä humanitaarista puolta hoitaa samanaikaisesti kuin hybridivaikuttamista estää. Ja siihen tarvitaan sarja lakeja, joista yksi on tämä. Ehkä ratkaisu tässä kysymyksessä voisi olla se, että olisi sellaisia alueita, jotka olisivat tavallaan raja-alueita, jotka eivät olisi täysin... Tai olisi tämmöisiä rajavyöhykkeitä, jotka eivät olisi Suomen sisämaata, joissa pystytään tekemään tätä humanitaarista työtä tai jotain muuta vastaavaa ja sillä tavalla erottelemaan ihmisiä.

Mutta se signaali — siinä minä olen samaa mieltä — täytyy lähettää maailmalle, että Suomen raja ei tule vuotamaan, Suomi ei tule olemaan osa tämmöistä hybridivaikuttamista ja Suomella on kaikki resurssit, mahdollisuudet — sekä kovat että pehmeät — hoitaa

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

tämä asia ja se tekee sitä myöskin diplomaattisesti, laaja-alaisesti, käyttäen suhteitaan maailmalla ja erityisesti EU:ssa.

Kun luen näitä hallituksen esityksiä — menneitä, tätä ja tulevia — niin näen, että tässä haetaan semmoista kokonaisten esitysten kimppua, joilla pelastetaan ihmishenkiä — lapsia erityisesti — mahdollisesti kylmältä talvelta, mutta ennen kaikkea suojataan suomalaisia ja Suomen kansalaisia täällä sisämaassa. [Mari Rantanen: Ei pidä paikkaansa, valitettavasti!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja keskus... — Ahaa, edustaja Mäkelä vielä.

18.21 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Vielä lyhyt kommentti näihin signaalivaikutuksiin ja tähän aihepiiriin. Eli nythän on niin, että Suomi on oikeusvaltio ja Suomessa viranomaistoiminnan täytyy perustua lakiin, ja ihmettelen näitä jopa ministeritasolta tulevia lausuntoja siitä, että jos Suomeen tulee tällaista hybrdivaikuttamista ja on laajamittaista maahantuloa, niin se asia hoidetaan viranomaisten toimesta. Miten sellainen asia voidaan hoitaa viranomaisten toimesta, jonka hoitamiseen viranomaisilla ei ole laillista toimivaltaa? Jos viranomainen ei voi lain mukaan pysäyttää turvapaikanhakua rajoilla, niin miten viranomainen käytännössä pystyisi tekemään päätöksen, joka ei perustu lakiin? Ministeri, joka antaisi sellaisen määräyksen laittomasta toiminnasta, syylistyisi rikokseen, ja virkamies, joka sitä noudattaisi, syylistyisi rikokseen huolimatta siitä, että ministeri on käskennyt, koska käskyn noudattaminen ei vapauta rikosoikeudellisesta vastuusta. Todennäköisesti virkamies kieltäytyisi noudattamasta sellaista käskyä.

Eli kyllä tämä lainsäädäntö täytyy Suomessa saada kuntoon, että se turvapaikanhaku tosiasiallisesti sellaisessa tilanteessa voidaan pysäyttää, kun se ei perustu vilpittömiin tarkoituksiin. Eli kysymys ei ole siitä, että ihmiset hakisivat turvaa tai suojaa, mihin nämä kansainväliset sopimukset on tarkoitettu, vaan siitä, että ihmiset tulevat joissain muissa tarkoituksissa tai heitä jopa työnnetään valtiollisten toimijoiden toimesta toisissa tarkoituksessa rajan ylitse. Ei niitä turvapaikkakäytäntöjä ole tarkoitettu tällaisiin tilanteisiin. Nämä ovat sen turvapaikkajärjestelmän väärinkäyttöä, ja väärinkäytökset täytyy torjua, tai niistä tulee sääntö.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 49/2022 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2021

Kertomus K 10/2022 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 7/2022 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 7/2022 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskusteluun, edustaja Kiljunen.

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

Keskustelu

18.23 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Aavistuksen verran koominen tilanne sikäli, että lähestulkoon on se historiallinen hetki, että saan puhua yksin tässä salissa — edustaja Mäkelä tuli käyttämään viimeisen puheenvuoron edelliseen asiakohtaan. Ja minä olen jäänyt tähän saliin tietysti sen vuoksi, että olen Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja Euroopan neuvostossa ja meillä on tämä Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan vuosikertomus viime vuodelta tässä nyt käsittelyssä, johonka ulkoasiainvaliokunta on oman mietintönsä tältä osin tehnyt.

Nyt on vähän turhauttavaa vain pöytäkirjalle puhua tästä asiasta, mutta sanon ehkä lyhyesti, että Euroopan neuvosto on Euroopan johtavin ihmisoikeusjärjestö, se on nimenomaan normatiivinen järjestö, ja sen tehtävänä on seurata tietysti ihmisoikeuksia ja oikeusvaltio- ja demokratiakehitystä Euroopassa. Tässä suhteessa meillä on nyt ollut harvinainen päivä, kun eilenkin oli ihmisoikeusselonteko täällä keskustelussa ja tämän päivän tärkeimmät keskustelut ovat kaikki liittyneet ihmisoikeuksiin: aikaisemmin oli kansainvälinen yleissopimus koskien tahattomia katoamistilanteita, ja sitten tässä oli tämä perusteellinen keskustelu — myöskin ihmisoikeuksista — joka liittyi maahanmuuttoon ja turvapaikanhaakuun. Euroopan neuvosto seuraa näitä kaikkia, ja se on laatinut ison joukon yleissopimuksia taaksensa.

Euroopan neuvostoon kuuluu... Nii-in, viime kerralla, kun tästä edellisestä vuosikertomuksesta täällä kerroin, kerroin teille, että siihen kuuluu 47 jäsenvaltiota 48 Euroopan maasta, eli Valko-Venäjä ei kuulunut siihen. Nyt valitettavasti joudun kertomaan, että Venäjän hyökkäys Ukrainaan on johtanut siihen, että Venäjä erotettiin ja erosi Euroopan neuvostosta maaliskuun 12. päivä. Eli Venäjän valtuuskunta jätti paikkansa siellä, vähän niskojaan nakellen, ja Pjotr Tolstoin, heidän valtuuskuntansa puheenjohtajan, toimesta sanottiin, että emme tänne palaakaan koskaan. Itse käytin vastauspuheenvuoron — ja aika nopeasti hän sen kuulikin — ja sanoin hänelle, että kyllähän te palaatte tänne, että teidän kansanne, venäläiset, jakaa tietysti nämä perusarvomme kansanvallasta, ihmisoikeuksista ja oikeusvaltiosta, ja sen takia te palaatte joskus, kun teillä on vähän toisenlainen hallinto. Presidentti Macronia on vähän syyllistetty siitä, että hän on käyttänyt käsitettä Venäjän nöyryyttäminen, että ei pitäisi nöyryyttää Venäjää. Jos oikein haluaisi tulkita Macronia, haluaisi sanoa näin... Hänet on tuomittu tästä lausahduksesta, mutta minäpä en tuomitse, kun tulkitsen sitä sillä tavalla, että se pahin nöyryyttäjä Venäjän kansan suhteen on Putin ja Kremlin hallinto ja se nöyryyttäminen pitäisi lopettaa.

Venäjä on ajamassa itsensä takalukkoon tässä tilanteessa, ja ennen kaikkea venäläinen kansalaisyhteiskunta on ajautumassa takalukkoon siksi, että Euroopan ihmisoikeussopimus on kuitenkin ollut ylikansallista ihmisoikeusvaltaa, jota on käytetty suhteessa myöskin Venäjän kansalaisyhteiskuntaan. 23 prosenttia kaikista valituksista Euroopan neuvoston jäsenvaltioista on tullut Venäjältä, yli 13 000 valitusta. Niistä 98 prosenttia itse asiassa on pantu täytäntöön, eli kun ihmisoikeustuomioistuin on oman lausuntonsa antanut, niin Venäjän viranomaiset ovat panneet niitä täytäntöön. Nyt tämä kanava sulkeutuu venäläisiltä, eli Venäjän kansakunta, Venäjän kansalaiset, ei enää voi käyttää Euroopan ihmisoikeustuomioistuinta hakeakseen oikeutta omia viranomaisiaan kohtaan, ja tämä on tietysti suurin valitettava asia tässä Venäjän jättäytymisessä ulkopuolelle.

Sanon lyhyesti kaksi asiaa vielä — ei tarvitse varmaan pönttöön tulla tätä sanomaan?

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ei tarvitse.

Sanon vain kaksi uutta, isoa asiaa, jotka ovat meillä tulossa esille Euroopan neuvostossa. Valtuuskuntamme on ollut hyvin aktiivinen monilla lohkoilla, mukaan lukien nämä Valko-Venäjä-kysymykset ja mukaan lukien monet muut, myöskin vaalitarkkailuasiat, mitä Euroopan neuvosto tekee, mutta kaksi isoa asiaa tulee vastaan:

Kosovo on jättänyt hakemuksensa. Mainitsin, että Euroopan kaikki valtiot ovat mukana — Kosovo ei vielä ole YK:n jäsenvaltio, jolloin sitä ei lasketa Euroopan maaksi, mutta Kosovo on tietoisesti hakemassa sekä Naton jäsenyyttä että Euroopan neuvoston jäsenyyttä ja keskusteleepa Euroopan unioninkin jäsenyydestä eli hakee sitä identiteettiään ja valtiollista statusta näiden elinten kautta. Se tulee meillä esille tuolla Euroopan neuvostossa nyt jo tässä kesäkuun istunnossa, joka on ensi viikolla.

Sitten toinen iso asia on se pyrkimys, että tämän valtavan kriisin vuoksi, mikä Euroopassa juuri nyt on, tämän sodan kriisin vuoksi, ja ihmisoikeuksien ongelmien vuoksi Euroopassa me pyrimme järjestämään huippukokouksen eli valtionpäämiestasaisen kokouksen, joka tulisi olemaan neljäs aikanaan, ja tähän meillä on nyt ilmeinen tahtotila tuolla Euroopan neuvoston puolella ja myöskin ministerikomitean puolella, että tällainen huippukokous tulisi järjestämään, ja silloin toivottavasti myöskin Suomessa pystytään tarkemmin seuraamaan Euroopan neuvoston työtä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Mäkelä.

18.28 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Sen verran kommentoin tätä, kun edustaja Kiljunen otti esille Ranskan presidentti Macronin lausunnon tulokset ja sen lausunnon sisällön, ettei Venäjää ja Putinia tulisi nöyryyttää tässä Ukrainaa kohtaan käynnistämässään hyökkäyssodassa, niin mielestäni ongelma niissä Macronin lausunnoissa oli suuri puurojen ja vellien sekaisin meneminen ja täysin väärä ajoitus tällaisille puheille. Eli nythän tilanne on se, että Venäjä pitää päällä hyökkäyssotaa Ukrainassa. Se ei ole sitä lopettamassa, se ei ole palauttamassa maata Ukrainalle. Se pitää hallussaan noin viidesosaa Ranskan pinta-alasta vastaavaa aluetta Ukrainasta, ja sitä se ei ole palauttamassa eikä ole lopettamassa ihmisoikeusrikkomuksia niillä alueilla, joita pitää hallussaan, vaan päinvastoin niitä paljastuu aina vaan lisää. Tässä tilanteessa ei ole missään tapauksessa kenenkään, Macronin tai muunkaan, asia lähteä puhumaan Ukrainan yli ja esittämään heidän puolestaan rauhantarjouksia, kun rauhanprosessille selkeästäkin ei ole edellytyksiä eikä Ukraina ole sellaisessa tilanteessa, että sen olisi pakko solmia rauha millaisiin ehdoin tahansa.

Kyllä nyt on niin, että tässä tilanteessa Ukrainan oikeus yrittää saada omat alueensa takaisin, jopa voimakeinoin länsimaiden tukemana, ylittää muut oikeudet. Siinä kohtaa, kun Ukraina itse haluaa lopettaa konfliktin omasta vapaasta tahdostaan, sitten niitä rauhanneuvotteluja voidaan alkaa käymään ja sitten tarvitaan niitä välittäjiä, mutta nyt sinne ei tarvita kyllä minkäänlaisia macroneja eikä scholzeja säheltämään väliin, vaan tämä asia kuuluu ensisijaisesti ukrainalaisille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kiljunen.

18.29 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Nyt tämä keskustelu kyllä suuntautui toiseen kulmaan, mutta ihan lyhyesti sanottuna presidentti Macronista. Tämänmuotoinen kes-

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

kustelu, jota me tässä salissa nyt käydään, ei ole kovin palkitsevaa. Me tiedämme hyvin sen, mikä on Ranskan kanta. Ranska on voimakkaasti tuominut Venäjän toimet Ukrainassa, erittäin voimakkaasti. Siitä ei ole epäilystäkään. Ranska on Venäjän suhteen ihan samoilla linjoilla kuin Euroopan unioni kokonaisuudessaan, myöskin sanktioiden suhteen. Tätä ei pidä kyseenalaistaa.

Se, miten minä olen tulkinut, kun viittasin Scholziin ja Macroniin, on se, että he yrittävät kuitenkin sitä tietä, mitä presidentti Zelenskyi on toivonut. Ei Ukrainan pää ylitse tehdä mitään neuvotteluliikkeitä näiden valtionpäämiesten toimesta. Mitä presidentti Zelenskyi on toivonut? Hän on toivonut suoraan sitä, että hän pystyisi käymään keskustelun Putinin kanssa suoraan. Ja meillä on sellaisia valtionpäämiehiä Euroopassa, joilla on kykyä ja mahdollisuuksia yrittää onkia niitä tiloja, joissa voitaisiin päästä siihen tärkeimpään asiaan, tämän sodan lopettamiseen. Se on se tärkein asia, mitä Eurooppa kaipaa, ja tämä on ollut se tausta, mistä sekä Saksan että Ranskan valtionjohto on tähän asiaan erittäin vastuullisesti suhtautunut, jotta siihen tilanteeseen päästään.

Kukaan Euroopassa ei ole hyväksymässä tätä brutaalia aggressiota, mitä Venäjä on Ukrainassa tekemässä, ei kukaan. Ja siinä on ehdottomasti pidettävä kansainvälisistä sopimuksista kiinni. Ja kun se jälleenrakennusvaihe tulee, niin Venäjähän siinä joutuu maksu-mieheksi. On ilman muuta lähdettävä siitä liikenteeseen, että Venäjä joutuu korvaamaan tämän ja kunnioittamaan Ukrainan alueellista koskemattomuutta ja suvereniteettiä. Tämähän on itsestään selvää kaikille, jotka tästä asiasta puhuvat, myöskin presidentti Macronille.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 10/2022 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asuntosäästöpalkkiolain, oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain ja omistusasuntolainojen valtiontakauksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 45/2022 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 4/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.6.2022 pidettävään täysistuntoon.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, vuosilomalain 7 §:n ja merimiesten vuosilomalain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 78/2022 vp
Valiokunnan mietintö StVM 11/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.6.2022 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 71/2022 vp

9. Hallituksen esitys eduskunnalle vanhemmuuslaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 132/2021 vp

Lakialoite LA 13/2020 vp, 20/2021 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.6.2022 pidettävään täysistuntoon.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 71/2022 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 5/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.6.2022 pidettävään täysistuntoon.

11. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 14.6.2022 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.32.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen